

Research on Educational Sport

Journal homepage: <https://res.ssric.ac.ir>

Original Article

Identifying Key Areas and Findings of Top International Research in Educational Sports: Implications for Policy and Practice

Mir Davoud Hoseini¹, Fatemeh Abdavi², MohammadRasoul Khodadadi³, Seyed Mohammad Kashef⁴, Davoud Masoumi⁵

1. Ph.D. Candidate/Student, Department of Sports Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, University of Tabriz, Tabriz, Iran.
2. Professor, Department of Sports Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, University of Tabriz, Tabriz, Iran.
3. Associate Professor, Department of Sports Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, University of Tabriz, Tabriz, Iran.
4. Professor, Department of Sports Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, University of Urmia, Urmia, Iran.
5. Associate Professor, Department of Educational Sciences, University of Gävle, Gävle, Sweden

Received: 07/04/2024, **Revised:** 17/09/2024, **Accepted:** 24/11/2024

* Corresponding Author: Fatemeh Abdavi, E-mail: Fatemehabdavi@tabrizu.ac.ir

How to Cite: Hoseini, D; Abdavi, F; Khodadadi, M. R; Kashef, S. M; Masoumi, D. (2024). Identifying Key Areas and Findings of Top International Research in Educational Sports: Implications for Policy and Practice. *Research on Educational Sport*, 12(36), 159-188. In Persian.

Extended Abstract

Background and Purpose

According to the performance report of the Ministry of Sports and Youth from 2013 to 2021, despite significant planning and various initiatives undertaken at multiple levels and across different sectors of the sports domain, educational sports have unfortunately not secured a prominent or effective position within the structure of the country's sports sector. This observation is corroborated by Serlak and Kaveh (2022), who emphasize that educational sports in the nation's schools suffer from numerous deficiencies and limitations that necessitate systematic and innovative planning to overcome. Over the past two decades, the importance of school sports has increasingly attracted the attention of international researchers, resulting in a growing body of knowledge, accumulated experiences, and the development of theoretical frameworks. However, domestic research in this area remains limited, with no comprehensive studies that thoroughly examine international research trends and findings. Most local studies tend to focus on comparative analyses with developed countries or conduct content analyses of existing domestic research, which does not provide a holistic understanding of global advancements in the field.

One of the most effective scientific methods to gain a deeper understanding of global trends in a particular scientific domain, and to benefit from the experiences and successes of leading countries,

Copyright: © 2023 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

involves the identification and detailed examination of top international research in that field. Conducting a comprehensive review of research and international trends can significantly contribute to improving the policies and programs related to educational sports and facilitate their more effective implementation in schools nationwide. Such efforts would lay a strong foundation for the comprehensive development of students and, by extension, society as a whole. Therefore, the present study aims to identify the key areas and findings of the most influential international research in the field of educational sports within schools.

Methods

This study adopts a descriptive-analytical and applied research approach, combining bibliometric quantitative analysis with qualitative textual content analysis. The statistical population comprises all articles published on the topic of educational sports in schools, indexed in the Scopus database between 1999 and 2023. The sampling strategy was purposeful, focusing on the most highly cited research within this scientific field to ensure the inclusion of influential and impactful studies.

To obtain the research sample, bibliometric analysis was first employed. The research problem and study area were clearly defined, and a search strategy was developed based on a review of the literature. Keywords such as "physical activity in schools," "school sports," "educational sports," "sports education," and related synonyms were selected as search terms. To ensure the relevance and quality of the selected articles, a two-stage screening and data cleansing process was implemented. The first stage involved applying filters within the database to exclude studies outside the specified time period, document type, and language criteria. The second stage followed the PRISMA (2021) protocol, which involved removing duplicate publications, irrelevant studies, and those lacking English versions, titles, abstracts, or keywords.

Ultimately, 387 articles were identified as the final sample for analysis. Among these, the top ten articles based on citation counts were selected for detailed textual content analysis. Open coding was utilized to analyze the content of these selected articles, and the reliability of the coding process was confirmed through coder agreement. Additionally, software tools including R, VOSviewer, and Maxqda were employed to facilitate data analysis and visualization.

Findings

The bibliometric analysis revealed that these 387 studies were published across 133 different journals. The annual growth rate of scientific production in this field was calculated at 18.94%, indicating a rapidly expanding research interest. The average number of citations per study was 16.24, reflecting a moderate level of academic impact. The authors utilized a total of 1,092 unique keywords to categorize their research, demonstrating the diversity of topics within the field.

Regarding authorship, 60 studies were single-author publications, while the remaining 327 were collaborative works, with an average of 2.84 authors per study. International collaborations accounted for 22.48% of the research, highlighting the global nature of educational sports research.

The most cited study in this domain, authored by Lee et al. (2007), focused on the outcomes of school health policies and programs related to physical education and physical activity. Nine other top-cited studies, with the exception of one review article, concentrated on various models of physical education instruction aimed at the development and empowerment of students and teachers.

Citation analysis of keywords revealed that the concepts most frequently emphasized by leading authors included "designed educational models for physical education," "professional development

and teacher socialization," "benefits of physical education for students," and "educational content." These themes reflect the core interests and priorities within the international research community. Content analysis of the full texts of the top articles identified 170 initial codes, which were refined and merged to eliminate redundancy. These codes were then organized into 23 subcategories and further distilled into seven main categories: infrastructure, implementation processes, human resources, policies and programs, communications, outcomes, and challenges related to school physical education.

Conclusion

The findings of this study underscore the urgent need for a comprehensive evaluation and revision of existing policies and programs governing educational sports in Iran. To address the identified gaps and limitations, several key recommendations emerge from the analysis.

First, it is essential to prioritize the issues and challenges facing school sports to ensure that resources and efforts are directed toward the most critical areas. Second, the development of specialized educational content tailored to different educational levels and cultural contexts is necessary to enhance the relevance and effectiveness of physical education curricula. Third, expanding sports festivals and events can increase diversity and participation, fostering greater student engagement and enthusiasm for physical activity.

Fourth, adopting updated and specialized teaching methods that reflect contemporary pedagogical advances will improve instructional quality. Fifth, the recruitment and training of capable human resources for physical education are vital to ensure that schools have qualified and motivated teachers. Sixth, increasing the time allocated to physical education classes and ensuring access to standard sports facilities and equipment are fundamental steps toward creating supportive learning environments.

Seventh, establishing partnerships with other organizations, including governmental and non-governmental entities, can provide additional support and resources for school sports programs. Eighth, launching comprehensive information systems to monitor student sports and health will facilitate data-driven decision-making and program evaluation. Finally, promoting a sports-centered school culture will help institutionalize physical activity as a valued and integral part of student life. By implementing these strategies, Iran can significantly enhance the quality and impact of educational sports, thereby fostering the holistic development of students and contributing positively to society at large.

Keywords: Physical Education, Sports, Schools, Educational Sports, Education and Instruction

Article Message

In order to enhance educational sports in Iranian schools, it is highly effective to leverage successful global experiences and achievements. This endeavor requires a comprehensive review of existing policies, substantial improvements in infrastructure, focused training of human resources, and the design of educational content that is tailored to the diverse educational levels and cultural contexts present within the country. Ultimately, the goal of educational sports is to promote the holistic development of students and to institutionalize a culture of sports within society through the school system.

شناسایی مؤلفه‌های ورزش تربیتی در مدارس: رویکرد تحلیل محتوای متنی

میرداد حسینی^۱، فاطمه عبدوی^۲، محمدرسلول خدادادی^۳، سیدمحمد کاشف^۴، داود معصومی^۵

۱. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.
۲. دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.
۳. دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.
۴. استاد، گروه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، دانشکده علوم ورزشی و تربیت‌بدنی، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران.
۵. دانشیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه گاوله، گاوله، سوئد.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۱۹، تاریخ اصلاح: ۱۴۰۳/۰۶/۲۷، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۹/۰۴

* Corresponding Author: Fatemeh Abdavi, E-mail: Fatemehabdavi@tabrizu.ac.ir

How to Cite: Hoseini, D; Abdavi, F; Khodadadi, M. R; Kashef, S. M; Masoumi, D. (2024). Identifying Key Areas and Findings of Top International Research in Educational Sports: Implications for Policy and Practice. *Research on Educational Sport*, 12(36), 159-188. In Persian.

چکیده

بررسی تحقیقات داخلی اخیر حاکی از وجود چالش‌ها و کاستی‌های متعددی در ورزش تربیتی در مدارس است. در دو دهه اخیر با توجه به اهمیت ورزش مدارس، محققان بین‌المللی توجه بیشتری به این حوزه کرده‌اند که نتایج این تحقیقات به انباشت اطلاعات، تجربیات و چارچوب‌های نظری منجر شده است؛ بنابراین هدف پژوهش حاضر، شناسایی زمینه‌های مورد توجه و نتایج به‌دست‌آمده توسط پژوهش‌های برتر بین‌المللی در حوزه ورزش تربیتی مدارس در بازه زمانی ۱۹۹۹-۲۰۲۳ است. در همین راستا، در این پژوهش برای تدوین یک روش مروری نظام‌مند، ابتدا از روش علم‌سنجی برای دستیابی به نمونه تحقیق و مطالعات برتر استفاده شد. سپس به‌منظور کشف الگوهای عینی و روابط پنهان در ادبیات، تحلیل محتوای تمام متن روی مقالات پراستناد و برتر صورت گرفت. نتایج به‌دست‌آمده از تحلیل محتوای مقالات پراستناد نشان می‌دهد که زیرساخت‌ها، فرایندهای اجرایی، منابع انسانی، سیاست‌ها و برنامه‌ها، ارتباطات، پیامدها و چالش‌های موجود، مؤلفه‌های اصلی ورزش تربیتی در مدارس را شکل می‌دهند. همچنین نتایج پژوهش‌های بررسی‌شده که غالباً در کشورهای توسعه‌یافته انجام شده‌اند، نشان می‌دهد که به این مؤلفه‌ها و چالش‌ها در برنامه‌های راهبردی و عملیاتی کشور ما کم توجهی شده است؛ بنابراین نتایج به‌دست‌آمده از این تحقیق می‌تواند با ارائه الگوها، چارچوب‌های نظری و تجربیات ارزشمند سایر کشورهای پیشرو، زمینه مناسبی را برای توسعه هرچه‌بیشتر ورزش تربیتی در مدارس کشورمان فراهم آورد.

واژگان کلیدی: تربیت‌بدنی، ورزش، مدارس، ورزش تربیتی، آموزش و پرورش.

مقدمه

توسعه تربیت‌بدنی و ورزش تربیتی در مدارس به عنوان زمینه‌ساز تأمین و تربیت نیروی انسانی سالم و تندرست، بخشی از برنامه‌های توسعه ملی به شمار می‌آید و در سیاست‌گذاری‌های کلان سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ و در برنامه‌های پنج‌ساله توسعه کشور مدنظر قرار گرفته است. همچنین در اسناد بالادستی وزارت آموزش و پرورش، هم در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و هم در برنامه درسی ملی، تربیت‌بدنی در کنار تربیت دینی، عقلانی و عاطفی-اجتماعی مدنظر قرار گرفته و بر اهمیت توسعه ورزش تربیتی در مدارس تأکید شده است.

ورزش تربیتی به برنامه‌های هدفمندی مرتبط با فعالیت بدنی اطلاق می‌شود که برای توسعه همه‌جانبه افراد از نظر جسمانی، روانی، اجتماعی و عاطفی طراحی شده‌اند که این سطح از ورزش به‌طور خاص در محیط‌های آموزشی و تربیتی مثل مدارس، دانشگاه‌ها و مراکز آموزش ورزشی به کار گرفته می‌شود (هابیاریمانان^۱ و همکاران، ۲۰۲۲). این سطح از ورزش با تکیه بر اصول علمی و آموزشی، نه‌تنها موجب بهبود سلامت جسمی و روانی می‌شود، بلکه مهارت‌های حرکتی پایه و پیشرفته، رفتارهای سالم و مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی را نیز تقویت می‌کند (مارتین رودریگز^۲ و همکاران، ۲۰۲۴)؛ به‌عبارتی می‌توان بیان کرد که هدف کلی ورزش تربیتی، فراهم آوردن بستری مناسب برای رشد همه‌جانبه و ایجاد سبک زندگی سالم و فعال برای دانش‌آموزان و دیگر یادگیرندگان است (لیائو^۳ و همکاران، ۲۰۲۳)؛ بنابراین ورزش تربیتی با استفاده از اصول و مفاهیم علمی می‌تواند نقش مهمی در توسعه همه‌جانبه دانش‌آموزان ایفا کرده و آن‌ها را برای داشتن زندگی سالم و فعال در آینده آماده کند (کوربین^۴، ۲۰۲۱؛ بهادیرونا^۵، ۲۰۲۴؛ پاندا^۶، ۲۰۲۴).

همان‌طور که در گزارش عملکرد وزارت ورزش و جوانان از سال ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۰ منعکس شده است، به‌رغم برنامه‌ریزی‌ها و اقدامات اساسی در سطوح و زمینه‌های مختلف ورزش، متأسفانه ورزش تربیتی جایگاه شایسته خود را در ساختار ورزش کشور پیدا نکرده و صرفاً به امضای تفاهم‌نامه با وزارت آموزش و پرورش در سال ۱۳۹۳ اکتفا شده است. همچنین با مطالعه آمار و گزارش‌های معاونت تربیت‌بدنی وزارت آموزش و پرورش (۱۴۰۳) با اینکه شاهد پیشرفت‌های مختلف ازجمله جذب متخصصان تربیت‌بدنی و توسعه منابع انسانی، افزایش ۵۰ درصدی فضاهای ورزشی و ایجاد پل‌های ارتباطی با وزارتخانه‌های دیگر هستیم، فاصله بسیاری با حد مطلوب داریم؛ چنانچه دوستی پاشاکلاپی و همکاران (۲۰۱۸) بیان می‌کنند که تعامل و تفاهم منسجم و پایداری میان وزارت آموزش و پرورش و وزارت ورزش و جوانان وجود ندارد و همچنین شاهد کمبود فضاهای مناسب و استاندارد برای اجرای ورزش تربیتی هستیم؛ بنابراین با وجود اینکه حدود صد سال از شروع رسمی ورزش تربیتی در مدارس می‌گذرد، همچنان ورزش تربیتی با چالش‌های بسیاری همراه است که پیامدهای ناگواری را در توسعه هرچه‌بیشتر دانش‌آموزان و همچنین ورزش همگانی و قهرمانی دارد (راسخ و همکاران، ۲۰۱۸؛ سمیعی و همکاران، ۲۰۲۰).

با توجه به نقش محوری ورزش و تربیت‌بدنی مدارس کشور هم در نظام آموزش و پرورش و هم در نظام ورزش کشور و همچنین روند تحولات مدیریتی تربیت‌بدنی و ورزش دانش‌آموزی، به نظر می‌رسد که ورزش تربیتی در مدارس کشور نیاز به

1. Habyarimana
2. Martín-Rodríguez
3. Liao
4. Corbin
5. Bahadirovna
6. Panda

بازنگری و بازسازی سیستم مدیریت خود دارد (سمیعی و همکاران، ۲۰۲۰)؛ چراکه تربیت‌بدنی و ورزش مدارس می‌تواند رویکرد کارآمدی برای افزایش فعالیت جسمانی دانش‌آموزان از طریق برنامه‌ها، فعالیت‌ها و رویدادهای ورزشی در یک محیط حمایتی با زیرساخت‌ها و امکانات ایمن و استاندارد ارائه دهد (بوکارو^۱ و همکاران، ۲۰۱۲؛ نیل استرامکو و همکاران، ۲۰۲۱). از طرفی نگرانی در همه سطوح جوامع به علت فقدان آمادگی عمومی و مشارکت کم کودکان در ورزش مدارس وجود دارد و این مشارکت کم در ورزش مدارس یک مشکل جهانی است و به نظر می‌رسد که تلاش کمی در جهت رسیدگی به این مشکل وجود دارد (مچونا^۲، ۲۰۱۰؛ فلفه^۳ و همکاران، ۲۰۱۶)؛ این در حالی است که بیشتر افراد جامعه از نقش ورزش مدرسه به‌عنوان بهترین راه و روش نگهداری کودکان در فعالیت‌های اوقات فراغت آگاهی ندارند (جاگر^۴، ۲۰۱۵). در این راستا، نتایج پایش وضعیت سلامت جسمانی دانش‌آموزان دختر ۱۶ تا ۱۷ ساله توسط موزولف^۵ (۲۰۲۱) نشان می‌دهد که فاکتورهای آمادگی جسمانی در بین بخش عمده‌ای از دانش‌آموزان دختر رو به کاهش است و همچنین نسبت دانش‌آموزان دارای اضافه وزن و چاقی در حال افزایش بوده و میزان غیبت دانش‌آموزان از برنامه‌های ورزشی نیز در حال افزایش است. مؤسس^۶ و همکاران (۲۰۲۱) در یک مطالعه مروری بیان می‌کنند که کودکان نسبت به نوجوانان میزان مشارکت بیشتری را ثبت کرده‌اند و برنامه‌های تربیت‌بدنی پسران از جذابیت بیشتری نسبت به برنامه‌های تربیت‌بدنی دختران برخوردار است و همچنین میزان مشارکت در برنامه‌های تربیت‌بدنی در کشورهای توسعه‌یافته در مقایسه با کشورهای دیگر بیشتر است. شرماماتوویچ^۷ و همکاران (۲۰۲۱) در تحقیقی مشکلات ورزش و تربیت‌بدنی مدارس را زمان آموزش ناکافی، کمبود امکانات و تجهیزات لازم، ضعف مادی و پایه فنی ضعیف مدارس بیان کردند و راه برطرف کردن آن را استفاده از رسانه‌های اجتماعی، برگزاری رویدادهای ورزشی و مسابقات ذکر کردند؛ بنابراین ضعف ورزش تربیتی در مدارس ازجمله نبود فضاها و امکانات ورزشی کافی می‌تواند به کاهش احتمال مشارکت در برنامه‌های فعالیت بدنی در دوران بزرگسالی منجر شود (بلک^۸ و همکاران، ۲۰۱۹). در کشور ما نیز بررسی آسیب‌شناسانه سطوح ورزش کشور به وضوح نشان می‌دهد که ورزش تربیتی در مدارس از حیث کمی و کیفی با کمبودهای جدی در زمینه امکانات فیزیکی، اماکن ورزشی و نیروی انسانی مواجه است (ناصح و جلالی‌فراهانی، ۲۰۱۹). همچنین در تأیید وجود کاستی در ورزش تربیتی مدارس، وفایی‌مقدم و همکاران (۲۰۱۸) بیان می‌کنند که چالش‌هایی از قبیل کمبود نیروی انسانی متخصص و نبود توانمندسازی بهینه نیروهای انسانی موجود، مشکلات تأمین و جذب منابع مالی، ضعف امکانات و زیرساخت‌ها، ضعف در ساختار این سیستم، موانع فرهنگی-اجتماعی، ضعف تکنولوژیک و سیستم‌های اطلاعاتی، ساعات ناکافی درس تربیت‌بدنی و قوانین حمایتی ضعیف از موانع توسعه تربیت‌بدنی و ورزش مدارس می‌هستند. از طرفی در سال‌های اخیر شاهد توجه بیش‌ازپیش مراجع عالی به ورزش تربیتی در مدارس هستیم؛ چراکه در لایحه برنامه هفتم توسعه که برای سال‌های ۱۴۰۲ تا ۱۴۰۶ تدوین شده است، فصلی با عنوان «ارتقای نظام آموزشی» (فصل ۱۹) وجود دارد که در برخی از مواد، بندها و تبصره‌ها آن به مقوله ورزش دانش‌آموزان و ورزش تربیتی در مدارس اشاره شده است.

1. Bocarro
2. mchunu
3. Felfe
4. Jager
5. Mozolev
6. Mooses
7. Shermamatovich
8. Black

بررسی متون این احکام حاکی از آن است که محتوای ماده (۸۷) با موضوع «آموزش یک مهارت ورزشی به دانش‌آموزان در پایان هر دوره تحصیلی»، بند ج ماده (۸۹) با موضوع «غنی‌سازی برنامه‌های ورزشی در مدارس و تأمین سلامت روحی و جسمی دانش‌آموزان»، تبصره ۲ بند ج ماده (۸۹) با موضوع «خدمات فوق‌برنامه ورزشی و غنی‌سازی اوقات فراغت در ساعات غیرآموزشی برای دانش‌آموزان و خانواده‌ها» و بند الف ماده (۹۲) با موضوع «در اختیار گذاشتن امکانات و منابع دستگاه‌های اجرایی براساس اعلام نیاز واحدهای ورزشی وزارت آموزش و پرورش» و بند ب ماده (۹۲) با موضوع «تأمین سلامت روحی و جسمی دانش‌آموزان و مقابله با آسیب‌های اجتماعی از طریق ظرفیت‌های قانونی در اختیار ازجمله منابع و ظرفیت‌های دستگاه‌های ورزشی» احکامی به‌نسبت مؤثرتر و راهگشاتر در حوزه ورزش تربیتی (مرکز پژوهش‌های مجلس، ۲۰۲۳) در مقایسه با قوانین برنامه توسعه قبلی هستند؛ این امر حاکی از افزایش توجه به ورزش تربیتی است (ربیعی و همکاران، ۲۰۲۳)؛ باین حال مطابق با نتایج برخی تحقیقات داخلی در این زمینه، همچنان شاهد وجود موانع مشکلات و چالش‌های متعددی در ورزش تربیتی هستیم؛ به عنوان مثال، سرلک و کاوه (۲۰۲۲) بیان می‌کنند که وضعیت ورزش تربیتی و آموزشی در مدارس کشور دارای نواقص و محدودیت‌هایی است که باید برای برطرف کردن آن‌ها برنامه‌ریزی‌های مدون و جدیدی وجود داشته باشد و کمبود امکانات و تجهیزات ورزشی، ضعف سیستم آموزشی، ضعف مدیریتی، ضعف منابع انسانی و کمبود منابع مالی مهم‌ترین چالش‌ها و موانع توسعه ورزش آموزشی کشور هستند. همچنین ورهرام و همکاران (۲۰۲۴) بیان می‌کنند که مقوله‌های بازدارنده‌های انسانی، فرسایش فرایندهای آموزشی، انسداد جریان‌های ساختاری و اختلال در پردازش‌های سیستمی، موانع موجود در تربیت‌بدنی و ورزش مدارس کشور هستند و توسعه تربیت‌بدنی مدارس از طریق مقوله‌های احیای روندهای سازمانی، بسط مولدهای تعلیمی-تخصصی، کنش‌ها و محرکه‌های متمم و تمهید، درایت و تدابیر مدیریتی دست‌یافتنی است. حال سؤال اصلی اینجاست که با وضعیت موجود تا انتهای سال ۱۴۰۶ مفاد موارد و تبصره‌هایی که در جهت توسعه ورزش تربیتی مدارس تدوین شده‌اند، تحقق خواهند یافت یا خیر. این سؤال از این حیث دارای اهمیت است که با وجود تصویب سند تحول بنیادین آموزش و پرورش در سال ۱۳۹۰ و با گذشت بیش از یک دهه، همچنان پیگیر تحقق مفاد تدوین‌شده در بخش ورزش تربیتی این سند هستیم. در همین راستا، به عنوان مثال حمیدی و همکاران (۲۰۲۱) در مطالعه‌ای تأکید کردند که باید ارتقای سطح سواد حرکتی دانش‌آموزان و ترویج سبک زندگی سالم و پویا به‌عنوان اصلی‌ترین برنامه‌ها، مدنظر تدوین‌کنندگان سیاست‌های تربیت‌بدنی و ورزش دانش‌آموزی در راستای اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و دستیابی به دانش‌آموز مدنظر سند تحول بنیادین آموزش و پرورش به عنوان نیروی انسانی آتی‌ساز کشور قرار گیرد.

بنابراین بررسی تحقیقات داخلی اخیر حاکی از وجود مشکلات و کاستی‌های متعددی در ورزش تربیتی مدارس و پیشبرد برنامه‌های مصوب در این زمینه است. از طرفی در دو دهه اخیر با توجه به اهمیت ورزش مدارس، شاهد توجه بیش‌ازپیش محققان بین‌المللی به این حوزه هستیم که نتایج این تحقیقات انباشت اطلاعات، تجربیات و چارچوب‌های نظری را در پی داشته است؛ این در حالی است که در مطالعات داخلی انجام‌شده در این زمینه، شاهد پژوهشی که به بررسی جامع پژوهش‌ها و روندهای تحقیقی بین‌المللی بپردازد نیستیم و در چندین مطالعه صرفاً به مطالعه تطبیقی با کشورهای توسعه‌یافته و تحلیل محتوای پژوهش‌های داخلی در این حوزه اکتفا شده است؛ به عنوان مثال، قاسمی و عسگرشمسی (۲۰۱۹) در مطالعه‌ای به تحلیل محتوای پژوهش‌های تربیت‌بدنی و ورزش دانش‌آموزی در ایران پرداختند. آن‌ها بیان کردند در حوزه‌های مدیریت ورزشی، روان‌شناسی، رفتار حرکتی، فیزیولوژی و طب ورزشی، در مقایسه با گذشته اکنون مطالعات بیشتری در دسترس است، اما پژوهش‌ها هدایت‌نشده، غیرمنسجم و پراکنده هستند و هنوز توسعه مفهومی و شناختی یکپارچه‌ای در این حوزه‌ها صورت

نگرفته است و چهارچوب‌های پژوهشی توافق‌شده‌ای نیز به‌دست نیامده‌اند. جمشیدی‌عینی و همکاران (۲۰۲۱) اظهار کردند که کاوش در شیوه‌های اجرایی بهترین سیستم‌های آموزشی دنیا (فنلاند، دانمارک، آلمان، بریتانیا، ایالات متحده) که دارای برنامه جامع در زمینه فعالیت بدنی در مدرسه بودند، نشان می‌دهد که بسیاری از کشورها ابتکارات فعالیت بدنی را طراحی و اجرا کرده‌اند که درصدد افزایش فرصت‌های فعالیت بدنی در دسترس کودکان قبل، حین و بعد از مدرسه است و می‌تواند کمبود ساعات فعالیت بدنی در درس تربیت‌بدنی مدارس را نیز جبران کند؛ بنابراین تأمل در ابتکارات و رویکردهای کشورهای پیشرو می‌تواند برای کشورهایی که در حال حاضر کمتر قادر به سرمایه‌گذاری در کیفیت و کمیت درس تربیت‌بدنی در سطح مدارس هستند، بسیار کاربردی باشد؛ بنابراین با توجه به شواهد موجود از تحقیقات گذشته می‌توان ادعا کرد که یکی از ضرورت‌ها و نیازهای اصلی در تحقیقات حوزه تربیت‌بدنی و ورزش مدارس، شناسایی و بررسی ابتکارات و رویکردهای کشورهای پیش‌گام در این زمینه است. از طرفی یکی از روش‌هایی که از طریق آن می‌توان به درک بهتری از روندهای جهانی در یک حوزه علمی دست یافت و از تجربیات و موفقیت‌های کشورهای پیشرو در آن زمینه بهره برد، شناسایی و بررسی دقیق و جامع پژوهش‌های برتر بین‌المللی در آن حوزه است. همچنین باید به این نکته توجه داشت که بررسی تحقیقات و دانش قبلی در یک حوزه علمی، محققان را با پیشینه موضوع، یافته‌های قبلی و شکاف‌های موجود آشنا می‌کند (شیله^۱ و همکاران، ۲۰۲۲). در همین راستا بررسی طیف وسیعی از تحقیقات گذشته حاکی از آن است که محققان بین‌المللی توجه و تمرکز بیشتری به بررسی و تجزیه‌وتحلیل تحقیقات گذشته داشته‌اند و مطالعات مروری بسیاری را انجام داده‌اند؛ به عنوان مثال، در حوزه ورزش تربیتی مدارس، هیستی^۲ و همکاران (۲۰۱۱) به بررسی مطالعات در این زمینه از سال ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۰ پرداختند و مطابق با یافته‌های حاصل از تحلیل ۳۸ مقاله به این نتیجه رسیدند که امروزه مطالعات آموزش تربیت‌بدنی و ورزش در محیط‌های متنوع‌تری نسبت به قبل انجام می‌شود و با طرح‌های تحقیقاتی پیچیده‌تر و حجم نمونه بزرگ‌تر به پیشرفت خود ادامه می‌دهد؛ باین‌حال، به انجام تحقیقات بیشتری در زمینه آموزش همتایان و انتقال یادگیری مبتنی بر مدرسه به ورزش‌های اجتماعی نیاز است. همچنین ناتان^۳ و همکاران (۲۰۱۸) مطالعه مروری نظام‌مند به‌منظور شناسایی موانع و تسهیل‌کننده‌های اجرای سیاست‌های فعالیت بدنی در مدارس انجام دادند. آن‌ها بیان کردند که راهبردهای پشتیبانی پیاده‌سازی که این مطالعه ارائه می‌دهد، می‌تواند ابزار امیدوارکننده‌ای برای بهبود اجرای سیاست‌های فعالیت بدنی و افزایش فعالیت بدنی در میان کودکان مدرسه‌ای باشند. همچنین مطالعات آتی که قصد ارزیابی عوامل مؤثر بر اجرای سیاست‌های فعالیت بدنی مدرسه را دارند، از چهارچوب جامع به‌دست‌آمده توسط این تحقیق، در شناسایی حوزه‌هایی که در ادبیات فعلی نادیده گرفته شده‌اند، سود خواهند برد.

بنابراین می‌توان اذعان داشت که بررسی جامع پژوهش‌ها و روندهای تحقیقی بین‌المللی می‌تواند به بهبود سیاست‌ها و برنامه‌های ورزش تربیتی و اجرای بهتر آن‌ها در مدارس کشور کمک کند و زمینه‌ساز توسعه همه‌جانبه دانش‌آموزان و جامعه شود؛ از این‌رو هدف پژوهش حاضر، شناسایی زمینه‌های موردتوجه و نتایج به‌دست‌آمده توسط پژوهش‌های برتر بین‌المللی در حوزه ورزش تربیتی در مدارس است؛ چراکه شناسایی زمینه‌ها و فاکتورهای بررسی‌شده در پژوهش‌های معتبر بین‌المللی در کنار مطالعات تطبیقی صورت گرفته، می‌تواند در مسیر توسعه ورزش مدارس و الگوبرداری بهینه بسیار مفید باشد.

1. Schiele
2. Hastie
3. Nathan

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر برحسب روش، توصیفی-تحلیلی و از لحاظ هدف، کاربردی بود که به صورت مطالعه علم‌سنجی (کمی) و تحلیل محتوای متنی (کیفی) انجام شد؛ بنابراین در این پژوهش با توجه به اجزای دیدگاه قیاسی به‌عنوان رویکردی کمی در جهت تدوین استراتژی علم‌سنجی و همچنین دیدگاه استقرایی به‌عنوان رویکردی کیفی در جهت تدوین طرح تحلیل محتوای متنی، از رویکرد تلفیقی بهره برده شده است. با توجه به اینکه بیشتر پژوهش‌های انجام‌شده در حوزه‌های علوم انسانی و اجتماعی توسط پایگاه‌های داده‌ای اسکاپوس منتشر می‌شوند، در تحقیق حاضر تمرکز ما فقط بر همه مقالاتی بود که در زمینه ورزش تربیتی مدارس در پایگاه‌های داده‌ای اسکاپوس در بازه زمانی ۱۹۹۹-۲۰۲۳ منتشر شدند. نمونه‌گیری در پژوهش حاضر به شکل هدفمند بود که شامل تحقیقات برتر و پرستنداد در زمینه علمی مطرح‌شده است و برای دستیابی به نمونه تحقیق از مطالعه علم‌سنجی استفاده شد. از طرفی با توجه به اینکه امروزه یکی از راه‌های سازمان‌دهی تحقیقات پیشین در هر حوزه علمی برای توسعه هرچه‌بهرتر تحقیقات آینده استفاده از روش تحقیق مروری است (طاهر دوست، ۲۰۲۲)، انتخاب روش مناسب برای پژوهش مروری باید مانند دیگر پژوهش‌های علمی به‌صورت ساختارمند و گام به گام در مواجهه با مسئله پژوهش صورت گیرد (اسنایدر، ۲۰۱۹). در همین راستا در تحقیق حاضر برای دستیابی به پرستندادترین و معتبرترین پژوهش‌های منتشرشده در این حوزه و همچنین تحلیل محتوای متنی پرستندادترین مقالات این حوزه، یک استراتژی پژوهشی پنج مرحله‌ای طراحی شد که در ادامه هر مرحله به ترتیب توضیح داده می‌شود.

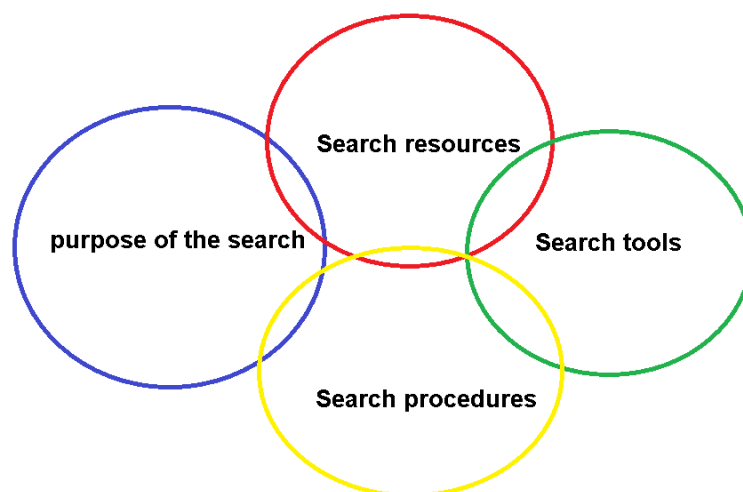
مرحله اول: انتخاب پرستندادترین مقالات: در این مرحله مجموعه‌ای از پرستندادترین مقالات مرتبط با موضوع یا سؤال تحقیق شناسایی می‌شود. این مقالات معمولاً براساس ضریب تأثیر، تعداد استنادها یا سایر معیارهای تأثیرگذاری در این زمینه انتخاب می‌شوند (مک‌نیکولاس^۱ و همکاران، ۲۰۲۲). در این مرحله که مربوط به رویکرد کمی و دستیابی به پرستندادترین مقالات که معمولاً معتبرترین مقالات نیز است، از یک مطالعه علم‌سنجی استفاده شد که فرایند آن به ترتیب توضیح داده می‌شود.

الف) انتخاب مسئله و مطالعه‌شده: در این مرحله محققان از برترین مستندات علمی که از طریق نرم‌افزار Publish or Perish به دست آمده است، چارچوب نظری حوزه خود را مشخص کردند. با توجه به رشد مقالات در این حوزه و نیاز به جمع‌بندی روی خروجی‌های این پژوهش‌ها، محقق به سمت بررسی ورزش تربیتی در مدارس سوق داده شد.

ب) مشخص کردن اجزای استراتژی جستجو: با توجه به نظر وانگ^۲ و همکاران (۲۰۲۰) رشد پایگاه‌های استنادی در سال‌های اخیر و به تبع آن رشد تعداد مقالات علمی منتشرشده که هر ۹ تا ۱۵ سال دو برابر می‌شود، محقق را نیازمند به‌کارگیری یک راهبرد جستجو در حجم عظیمی از اطلاعات استنادی می‌کند که در شکل (۱) اجزای استراتژی جستجو بیان شده است.

1. McNicholas

2. Wang

شکل ۱- اجزای استراتژی جستجوی داده‌های استنادی (مرادی و میرالماسی، ۲۰۲۰)
 Figure 1- Components of citation data search strategy (Moradi and Miralmasi, 2020)

هدف از جستجو در این پژوهش، یافتن داده‌های استنادی معتبر درباره مسئله تحقیق از پایگاه‌های استنادی برتر و موتورهای جستجو است. چه درباره پوشش، دقت و رویت‌پذیری مطالعات پژوهش‌های مختلفی انجام گرفته است و این منابع استنادی با هم قیاس شده‌اند (مارتین^۱، ۲۰۲۱)؛ بنابراین در پژوهش حاضر، محققان پایگاه استنادی اسکوپوس را برای جستجوی منابع و مآخذ استنادی منتخب با توجه به دقت و پوشش اطلاعات در حوزه مدنظر، برگزیده‌اند. در سال ۲۰۰۴، انتشارات الزویر^۲ اسکوپوس^۳ را به‌عنوان یک ابزار جستجو و واکاوی استنادی جدید راه‌اندازی کرد. اسکوپوس به‌عنوان بزرگ‌ترین پایگاه داده استنادی مدیریت‌شده ادبیات تحقیقاتی در جهان امروز به دلیل گستردگی و عمق محتوای آن شناخته می‌شود و سه نوع اصلی محتوای علمی یعنی مجلات تحقیقاتی^۴، مجموعه مقالات کنفرانس‌ها^۵، و کتاب‌های علمی^۶ را نمایه می‌کند (شوتن^۷، ۲۰۱۷). همچنین محقق از ابزارهای سازمان‌دهی و مدیریت منابع استنادی مانند زوترو و افزونه‌های آن برای جمع‌آوری اطلاعات بهره گرفت. در ادامه در بخش رویه‌های جستجوی علمی، محقق براساس مطالعه ادبیات این حوزه به پنج کلیدواژه اصلی که در جدول (۱) بیان شده‌اند، دست یافت. درنهایت محقق فیلترهای لازم برای بازتعریف جستجو را در اسکوپوس اعمال کرد که نتیجه جستجو و و معیارهای آن در جدول (۱) مشخص است.

-
1. Martín
 2. Elsevier
 3. Scopus
 4. Research journals
 5. Conference proceedings
 6. Scholarly books
 7. Schotten

جدول ۱- رویه‌ها و معیارهای سرچ منابع استنادی

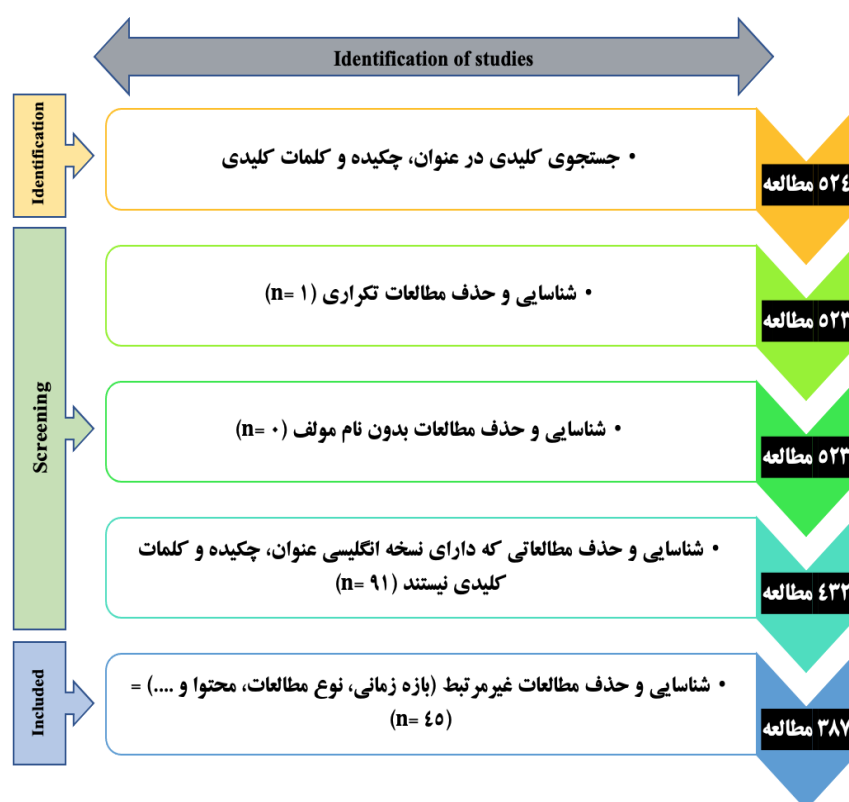
Table 1- Procedures and criteria for searching reference sources

آیتم‌ها	توصیف
پایگاه استنادی ^۱	پایگاه استنادی اسکوپوس
کلیدواژه‌ها ^۲	"physical activity in school "OR" sport in school "OR" exercise in school "OR" educational sport "OR" sport education "OR" instructional sport"
حوزه جستجو ^۳ در کتابخانه	Title, abstract, keywords
فرایند جستجو (معیارهای ورودی مقالات)	TITLE-ABS-KEY ("physical activity in school "OR" sport in school "OR" exercise in school "OR" educational sport "OR" sport education "OR" instructional sport" AND (LIMIT-TO (DOCTYPE , "ar") OR LIMIT-TO (DOCTYPE , "re")) AND (LIMIT-TO (SUBJAREA , "SOC") OR LIMIT-TO (SUBJAREA , "ARTS") OR LIMIT-TO (SUBJAREA , "BUSI")) AND (LIMIT-TO (LANGUAGE , "English")) AND (LIMIT-TO (SRCTYPE , "j"))
نوع اسناد ^۴	مقالات ژورنالی و مروری
بازه زمانی جستجو ^۵	۱۹۹۹-۲۰۲۳
زبان	انگلیسی

ج) جمع‌آوری، غربال و استخراج مقالات پر استناد: در این مرحله از نرم‌افزار publish or perish برای یافتن حوزه پژوهش، نویسندگان برتر آن حوزه و به‌طور کلی ادبیات نظری برای نگارش پژوهش استفاده شد. در ادامه از نرم‌افزار زوترو برای مدیریت و سازمان‌دهی منابع پژوهش استفاده شد و همچنین نرم‌افزار اکسل برای رعایت معیارهای پروتکل PRISMA مانند شناسایی پژوهش‌های تکراری، پژوهش‌های بدون اطلاعات ضروری، یا پژوهش‌های بدون ارتباط به کار رفت. همچنین از نرم‌افزار R و VOSviewer برای دستیابی به نمای کلی اطلاعات علم‌سنجی و پراستنادترین مقالات این حوزه استفاده شد؛ بنابراین طبق اطلاعات جدول (۱) اقدام به جستجو در پایگاه استنادی اسکوپوس شد و در تاریخ ۱۶ دسامبر سال ۲۰۲۳ تعداد ۱۶۱۲ سند براساس کلیدواژه‌های مدنظر و استفاده از عملگرها به‌دست آمد. در پژوهش حاضر دو مرحله غربال و پاک‌سازی اطلاعات وجود دارد: بخش اول در پایگاه اطلاعاتی صورت می‌گیرد که محقق با فیلترگذاری روی بازه زمانی، نوع سند، زبان بخشی از مطالعات ناخواسته از سبد تحلیل حذف می‌کند که درنهایت با اعمال فیلترهای ذکرشده در جدول (۱)، ۵۲۴ مطالعه در این زمینه علمی از پایگاه علمی اسکاپوس به دست آمد. در بخش دوم باید از یک پروتکل استاندارد برای غربالگری مطالعات استفاده شود که پژوهشگران در مطالعه حاضر از پروتکل PRISMA که در سال ۲۰۲۱ به‌روزرسانی شده است، استفاده کردند. PRISMA پروتکل استاندارد برای گزارش در مطالعات مروری نظام‌مند و متاآنالیزها است که این پروتکل به محققان کمک

1. The scopus database
2. Search words
3. Search feilds
4. Type of publication
5. Timespan

می‌کند گزارش‌های خود را به صورت شفاف، دقیق و کامل ارائه کنند (پیچ^۱ و همکاران، ۲۰۲۱). استفاده از پروتکل PRISMA در مطالعات علم‌سنجی می‌تواند به بهبود کیفیت و شفافیت این مطالعات کمک کند و نتایج قابل‌اعتمادی را ارائه دهد که می‌تواند به تصمیم‌گیری‌های بهتر در زمینه‌های مختلف علمی منجر شود (بل^۲ و ژائو^۳، ۲۰۲۳). پروتکل PRISMA نشان‌دهنده مراحل مختلف انتخاب مقالات است که این مراحل شامل شناسایی، غربالگری، ارزیابی صلاحیت و در نهایت گنجاندن مقالات در مطالعه است (هابی^۴ و همکاران، ۲۰۲۴)؛ بنابراین داده‌ها براساس بندهای پروتکل غربال می‌شوند و انتشارات تکراری، مطالعات غیرمرتبط با زمینه علمی اصلی و انتشارات بدون نسخه انگلیسی، عنوان، چکیده یا کلیدواژه از نمونه پژوهش حذف می‌شوند. برای غربالگری و ارتقای کیفی مطالعه علم‌سنجی از پروتکل PRISMA پیچ و همکاران (۲۰۲۱) که مراحل آن در شکل (۲) نشان داده شده است، بهره گرفته شد.

شکل ۲- قرارداد انتخاب مطالعات براساس پروتکل توسعه‌یافته PRISMA (پیچ و همکاران، ۲۰۲۱)

Figure 2- The contract for selecting studies based on the developed PRISMA protocol (Page et al., 2021)

1. Page
2. Belle
3. Zhao
4. Haby

تجزیه و تحلیل داده‌ها

مرحله دوم: تدوین طرح کدگذاری: براساس اهداف تحقیق و محتوای مقالات، محقق یک طرح کدگذاری یا مجموعه‌ای از مقوله‌ها را ایجاد می‌کند که برای تجزیه و تحلیل متن استفاده می‌شود. طرح کدگذاری، چارچوبی سیستماتیک است که فرایند تحلیل را هدایت کرده و ثبات تصمیمات کدگذاری را تضمین می‌کند (هنسی^۱ و همکاران، ۲۰۱۶). این فرایند این امکان را می‌دهد تا بدون از دست دادن تصویر کلی مطالعه، بر جزئیات هر مطالعه نیز تمرکز کنیم (معصومی و نوروزی، ۲۰۲۳)؛ بنابراین در مطالعه حاضر از طریق فرایند کدگذاری باز، تجزیه و تحلیل متون و دسته‌بندی کدها صورت گرفت. این فرایند براساس اهداف پژوهشی مطالعه بود که به موجب آن، کدها در حین مطالعه مقالات تأییدشده به دست آمدند و مطالعه دقیق و بازخوانی مطالعات گنجانده‌شده منجر به شناسایی مضامین کلیدی شد. در همین راستا، مطالعه تمامی مقالات تأییدشده به صورت تمام متن انجام شد و برای کدگذاری و دسته‌بندی مضامین از نرم‌افزار MAXQDA ۲۰۲۰ استفاده شد.

مرحله سوم: سنجش قابلیت اطمینان کدگذاری: به‌منظور افزایش قابلیت اطمینان فرایند کدگذاری برای تجزیه و تحلیل داده‌های به‌دست‌آمده از یک محقق باتجربه که جزو محققان این تحقیق نبود، دعوت شد تا مقالات را با استفاده از طرح کدگذاری توسعه‌یافته کدگذاری کند. به‌طور کلی، توافق خوبی بین قضاوت‌های دو کدگذار وجود داشت.

مرحله چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها: تجزیه و تحلیل داده‌های به‌دست‌آمده در این پژوهش به صورت کیفی درصدد شناسایی الگوها، مضامین و ترسیم ارتباط بین این داده‌ها است.

مرحله پنجم: تفسیر و گزارش: در این مرحله یافته‌های حاصل از تحلیل محتوا تفسیر شد و براساس الگوها یا مضامین شناسایی‌شده نتیجه‌گیری صورت گرفت. نتایج به‌دست‌آمده در بخش بعدی به صورت توصیفی و موضوعی گزارش می‌شود.

یافته‌های پژوهش

برای دستیابی به نتایج پژوهش، پیش از بررسی هریک از بخش‌های بیان‌شده، ابتدا تحلیل کلی در اسناد باقی‌مانده در سبد تحلیل ارزیابی می‌شود.

جدول ۲- نمایی کلی از داده‌های گردآوری‌شده

Table 2- An overview of the collected data

Description	Results
MAIN INFORMATION ABOUT DATA	
Time span	1999:2023
Sources (Journals, Books, etc)	133
Documents	387
Annual Growth Rate %	18.94
Document Average Age	6.1
Average citations per doc	16.24
References	14799
DOCUMENT CONTENTS	
Keywords Plus (ID)	415
Author's Keywords (DE)	1092

1. Hennessy

جدول ۲- نمایی کلی از داده‌های گردآوری شده

Table 2- An overview of the collected data

Description	Results
MAIN INFORMATION ABOUT DATA	
AUTHORS	
Authors	828
Authors of single-authored docs	57
AUTHORS COLLABORATION	
Single-authored docs	60
Co-Authors per Doc	2.84
International co-authorships %	22.48
DOCUMENT TYPES	
	16
article	371

همان‌طور که در جدول (۲) نشان داده شده است، در بازه ۱۹۹۹ تا اواخر ۲۰۲۳، تعداد ۳۸۷ سند در سبد تحلیل درباره حوزه مدنظر قرار گرفت که البته ۱۳۳ نشریه این ۳۸۷ مطالعه را منتشر کردند. رشد سالانه تولید علمی در این حوزه ۱۸.۹۴ درصد است. متوسط استناداتی که مطالعات انتخاب‌شده دریافت کرده‌اند، ۱۶.۲۴ درصد در حوزه مدنظر است همچنین نتایج نشان می‌دهد که مقالات کمی با استنادات بسیار وجود دارد؛ درحالی که مقالات متعددی با استنادات کم وجود دارد. تأثیر مجله، تعداد مراجع و تعداد نویسندگان به وضوح نشان می‌دهد که نشریات در موضوعات با رشد سریع دارای مزیت استنادی در مقایسه با انتشارات در موضوعات با رشد آهسته یا در حال کاهش هستند (اسجوغارد^۱ و دیده‌گاه، ۲۰۲۲). یک نمای کلی دیگر از مجموعه داده‌ها نشان می‌دهد که نویسندگان ۱۰۹۲ کلمه کلیدی مختلف را برای دسته‌بندی مطالعات خود به کار برده‌اند. علاوه بر این، مجموعه داده‌های نویسندگان شامل ۶۰ مطالعه تک‌نویسنده درمورد «آموزش ورزش در مدارس» بود؛ درحالی که ۳۲۷ مطالعه باقی‌مانده با نرخ همکاری ۲.۸۴ نفر نگارش شده است و همکاری‌های بین‌المللی نیز نرخ ۲۲.۴۸ درصد را نشان می‌دهد که تنها حدود ۱۵.۵ درصد مقالات تک‌نویسنده هستند و بیش از ۸۴ درصد از طریق همکاری نگارش شده‌اند.

تحلیل عملکردی اسناد

یکی از مهم‌ترین بخش‌های هر پژوهش علم‌سنجی و تحلیل محتوای متنی مقالات، دستیابی به اسنادی است که بیشترین اثرگذاری را بر یک حوزه علمی داشته‌اند که می‌تواند چشم‌انداز فکری کلی را درباره حوزه موردبحث و آنچه مطالعات برجسته در آن حوزه بیان می‌کنند، ارائه کند (هان^۲، ۲۰۲۰).

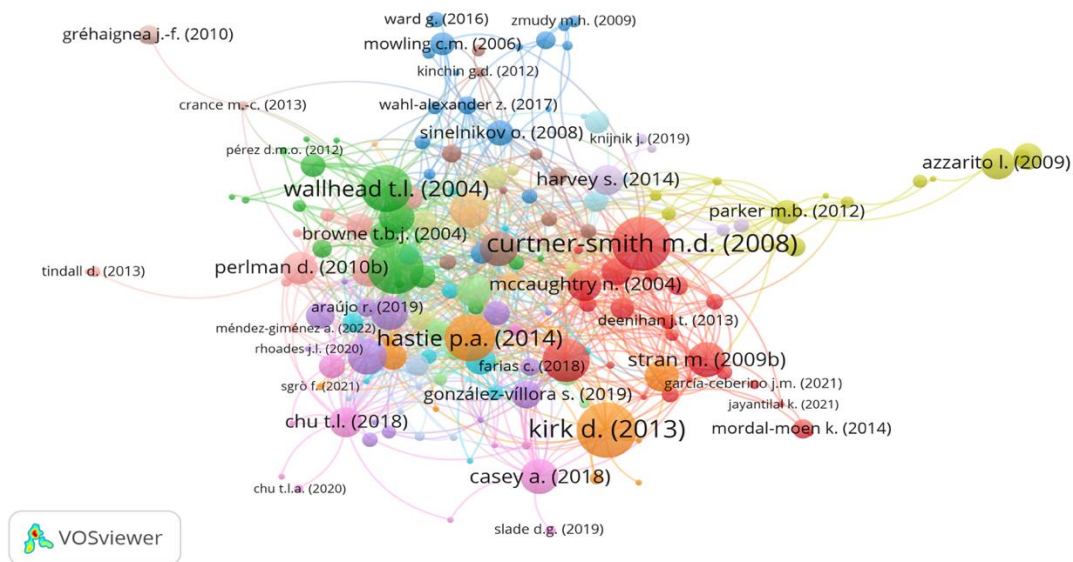
1. Sjögarde

2. Han

جدول ۳- ۱۰ مطالعه برتر در حوزه ورزش آموزشی در مدارس در حوزه‌های بررسی شده

Table 3- Top 10 studies in the field of educational sports in schools in the studied areas

Paper	DOI	Total Citations	TC per Year	Normalized TC
Lee SM, 2007, J SCH Health	10.1111/j.1746-1561.2007.00229.x	328	19.29	3.71
Kirk D, 2013, Educphilos Theor	10.1080/00131857.2013.785352	218	19.82	7.16
Curtner-Smith MD, 2008, Sport Educ Soc	10.1080/13573320701780779	205	12.81	2.73
Hastie PA, 2011,	10.1080/17408989.2010.535202	190	14.62	7.76
Wallhead TL, 2004, J Teach Phys Educ	10.1123/jtpe.23.1.4	158	7.90	1.77
Hastie PA, 2014, J Teach Phys Educ	10.1123/jtpe.2013-0141	158	15.80	4.42
Casey A, 2014, Phys Educ Sport Pedagogy	10.1080/17408989.2012.726977	131	13.10	3.66
Sinelnikov OA, 2009, Eur Phys Educ Rev	10.1177/1356336X09105213	92	6.13	1.64
Mesquita I, 2012, Eur Phys Educ Rev	10.1177/1356336X12440027	91	7.58	4.62
Casey A, 2018, Phys Educ Sport Pedagogy	10.1080/17408989.2018.1429588	88	14.67	4.89

شکل ۳- اهمیت اسناد موجود در سبد تحلیل براساس تعداد استنادات کل

Figure 3- The importance of the documents in the analysis basket based on the number of total citations

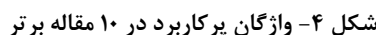
درباره اسناد مشاهده شده در جدول (۳) و شکل (۳) که نمایی از ۱۰ مطالعه با بیشترین تعداد استناد را نشان می‌دهد، مطالعه «تربیت بدنی و فعالیت بدنی: نتایج برگرفته از سیاست‌ها و برنامه‌های بهداشتی مدارس» از نظر تعداد استنادات در صدر قرار

گرفته است. در این پژوهش، لی^۱ و همکاران (۲۰۰۷) سیاست‌ها و برنامه‌های تربیت‌بدنی و فعالیت بدنی مدارس را در سطوح ایالتی، ناحیه‌ای، مدرسه و کلاس درس بررسی کرده‌اند و بیان می‌کنند برای تقویت و توسعه تربیت‌بدنی مدارس، اتخاذ رویکردی جامع در تمامی سطوح سازمانی ضروری است و به‌کارگیری این خط‌مشی‌ها و شیوه‌ها و در امتداد آن توسعه کارکنان در سطوح ایالتی و ناحیه‌ای می‌تواند مدارس قادر سازد تا فرصت‌های متعددی را برای دانش‌آموزان فراهم کنند تا در آینده از نظر فعالیت بدنی، بزرگسالی فعال داشته باشند. از طرفی در مطالعه دوم، محقق به «کاربست رویکرد مبتنی بر مدل در آموزش تربیت‌بدنی در جهت رفع محدودیت‌های آموزش سنتی تربیت‌بدنی» پرداخته و مشکلاتی را برای رویکردهای مبتنی بر مدل مطرح کرده است. او با بررسی دو نمونه از مدل‌های تثبیت‌شده، رویکرد مبتنی بر مدل همراه با مفهوم بازسازی‌شده از ارزش آموزشی را برای مربیان تربیت‌بدنی توصیه کرده است (کیرک^۲، ۲۰۱۳). مطالعه سوم نیز به نحوی با شباهت به مطالعه دوم به مدل‌های آموزش ورزشی اشاره دارد و به دنبال «تعیین میزان استفاده معلمان تربیت‌بدنی تازه‌کار از مدل ورزشی (SE)» است. همچنین به کشف عوامل و راهکارهایی که بتوان استفاده از این مدل آموزشی را برای معلمان تسهیل کرد، پرداخته است (کارتنر اسمیت^۳ و همکاران، ۲۰۰۸). در هفت مقاله دیگر ۱۰ مقاله برتر این حوزه تحقیقی، به غیر از یک مقاله که پژوهش مروری است، بقیه مقالات همانند مقالات دوم و سوم به بررسی انواع مدل‌های آموزش تربیت‌بدنی در جهت توسعه و توانمندسازی معلمان و دانش‌آموزان پرداخته‌اند. همچنین مقاله اول احتمالاً به این دلیل که دید وسیعی به قلمرو تحقیق داشته و سطوح مختلف مدیریتی را در آموزش تربیت‌بدنی مدارس در نظر داشته و برای هرکدام سیاست‌ها و خط‌مشی‌هایی را توصیه کرده است، مدنظر محققان بسیاری بوده است و در این حوزه تحقیق بیشترین استناد را دارد.

مقوله‌های مستخرج از تحلیل محتوای متنی پراستنادترین مقالات

یکی از روش‌های تحلیل محتوایی مقالات، تحلیل محتوای متنی است که در این روش، مقالات را به صورت کامل مطالعه شد و الگوها، موضوعات و نظریات تحلیل شدند. این روش می‌تواند به ما کمک کند درک بهتری از تحقیقات قبلی داشته باشیم و الهام بیشتری برای تحقیقات آینده کسب کنیم (الو و کینگاس^۴، ۲۰۰۸)؛ بنابراین در تحقیق حاضر ابتدا مطابق شکل (۴) واژگان کلیدی و پرکاربرد شناسایی‌شده در ۱۰ مقاله برتر ارائه شد. در ادامه در راستای تحلیل محتوای تمام متن مقالات برتر، طی فرایند کدگذاری باز با استفاده از نرم‌افزار MAXQDA، پس از بررسی و تجمیع کدهای تکراری، ۱۷۰ کد اولیه (مفاهیم اولیه) شناسایی شد. مفاهیم اولیه مستخرج از این بخش وارد مرحله کدگذاری محوری و مقوله‌بندی شد که در قالب ۲۳ مقوله فرعی دسته‌بندی شد و درنهایت ۲۳ مفهوم تولیدشده در بخش کدگذاری انتخابی به هفت مقوله اصلی تقسیم‌بندی شد (جدول ۴).

-
1. Lee
 2. Kirk
 3. Curtner-Smith
 4. Elo & Kyngäs

شکل (۴) نمایش‌دهنده ۱۰۰ واژه کلیدی و پرکاربرد در ۱۰ مقاله برتر در حوزه تحقیقی مشخص شده است. طبق نتایج استنادی به‌دست‌آمده از تحلیل واژگان، مفاهیم مربوط به موضوعات «مدل‌های آموزشی طراحی‌شده برای تربیت‌بدنی»، «توسعه حرفه‌ای و اجتماعی‌سازی شغلی معلمان»، «مزایای تربیت‌بدنی برای دانش‌آموزان» و «محتوای آموزشی»، بیشتر در بین نویسندگان برتر این حوزه همپوشانی داشته‌اند؛ بنابراین به نظر می‌رسد کشورهای توسعه‌یافته که غالب مقالات برتر حوزه تحقیقی از این کشورها بودند، بیشتر توجه خود را معطوف به ارزیابی مدل‌های آموزشی، چگونگی توسعه معلمان و مربیان، ارزشیابی محتوای آموزشی و بررسی پیامدهای تربیت‌بدنی مدارس کرده‌اند؛ این در حالی است که احتمالاً تربیت‌بدنی مدارس در کشورهایی با توسعه‌یافتگی سطح پایین در مواردی مانند زیرساخت‌های مناسب، استخدام حداقلی معلمان، میزان فعالیت بدنی لازم دچار چالش باشند؛ بنابراین برای شناسایی هر چه دقیق‌تر عوامل مطالعه‌شده در کشورهای پیشرو و توسعه‌مبانی نظری در این حوزه تحقیقی، ۱۰ مقاله برتر از نظر استناد تحلیل محتوای متنی شدند. تحلیل محتوای متنی مقالات در جدول (۴) نشان داده شده است.

جدول ۴- نتایج کدگذاری‌های باز، محوری و انتخابی داده‌ها

Table 4- The results of open, central and selective coding of data

مقوله‌های نهایی	مقوله‌های فرعی	مقوله‌های اولیه
سیاست‌ها و برنامه‌ها	تدوین برنامه‌های توسعه‌ای	توسعه نیروی انسانی/ ارتقای کیفی تربیت‌بدنی و فعالیت بدنی/ جذب حامیان مالی/ توسعه برنامه‌های درسی/ برنامه‌های آمادگی حرفه‌ای معلمان و مربیان/ به‌روزرسانی استانداردها، شاخص‌ها و راهنماها/ طراحی برنامه‌های تربیت‌بدنی باکیفیت/ توانمندی در گزینش و انتخاب نیروهای انسانی توانمند/ اعمال تغییر در سیاست‌ها و برنامه‌های کلیدی/ به‌روزرسانی و تغییر محتوای آموزشی
	ارزیابی سیاست‌ها و مشارکت در برنامه‌ها	ساخت چک‌لیست‌های ارزیابی مختص هر برنامه و مدل آموزشی/ دریافت گزارش‌های معلمان برای ارزیابی برنامه‌ها/ جذب و به‌کارگیری ارزیابان متخصص/ ارزیابی مستمر برنامه‌های طراحی‌شده
	استانداردها و راهنماها	تعریف نیازهای آموزشی/ نحوه تخصیص بودجه/ محل آموزش ورزش در مدرسه/ تعریف فلسفه تربیت‌بدنی/ تعریف و تعیین استانداردها و راهنماهای ملی/ تعریف و تعیین استانداردها و شاخص‌های مربوط به هر منطقه/ تعیین اهداف/ تعیین سیاست‌ها و برنامه‌های بهداشتی مدارس/ دستورالعمل‌های تغذیه و فعالیت بدنی/ شاخص‌ها و استانداردهای ارزشیابی دانش‌آموزان/ استانداردها و راهنماهای مشارکت دانش‌آموزان دارای معلولیت، ناتوان ذهنی و جسمی/ تعیین موارد مربوط به معافیت و منع دانش‌آموزان از برنامه‌های تربیت‌بدنی/ تعیین نسبت دانش‌آموز به معلم/ تعیین میزان و سرانه فعالیت بدنی دانش‌آموزان با توجه به جنسیت و سن
فرایندهای اجرایی	رویدادهای ورزشی	برنامه‌های اوقات فراغت در مقاطع ابتدایی/ مسابقات ورزشی بین مدرسه‌ای/ مسابقات درون مدرسه‌ای/ تأسیس باشگاه‌های ورزشی/ برگزاری جشنواره‌ها
	ارزقای مشارکت دانش‌آموزان	انجام فعالیت‌های بدنی در سطوح مختلف مهارت/ آموزش مهارت‌ها و مفاهیم حرکتی پایه/ آموزش ورزش‌های آبی/ آموزش فعالیت‌های فردی و زوجی/ آموزش فعالیت‌های گروهی یا تیمی/ یادگیری مشارکتی/ آموزش مهارت‌های رهبری و مهارت‌های ویژه/ آموزش مبتنی بر استفاده از تجهیزات و برنامه‌های تکنولوژیک/ تمرین در شدت‌های مختلف فعالیت‌های بدنی/ آموزش مبتنی بر گروه‌بندی
		افزایش سواد بدنی دانش‌آموزان/ مشارکت دانش‌آموزان دارای بیماری پیش‌زمینه‌ای و یا معلولیت/ اجرای برنامه‌های رفت و آمد به مدرسه به شکل پیاده‌روی یا دوچرخه‌سواری/ افزایش آگاهی دانش‌آموزان/ رعایت عدالت و برابری بین دانش‌آموزان/ تشکیل تیم‌های مدرسه و عضویت دانش‌آموزان نخبه/ مشروعیت بخشی به برنامه‌ها/ پیشگیری از بروز آسیب‌های ورزشی/ تسهیل‌سازی مشارکت دانش‌آموزان/ سعی در مشارکت مستمر و منظم دانش‌آموزان/ تنوع در آموزش‌های فعالیت بدنی و ورزش‌ها/ استفاده از دستیاران آموزشی در تربیت‌بدنی عمومی/ ارائه دوره‌های تربیت‌بدنی استاندارد و مناسب/ برابری آموزشی هر دو جنس پسر و دختر/ بسترسازی و تشویق به مشارکت ورزشی والدین در کنار فرزندان/ ایجاد برنامه‌های فوق برنامه و اوقات فراغت/ برگزاری رویدادهای ورزشی و جشنواره‌ها/ تعیین پاداش و اهدای جوایز

جدول ۴- نتایج کدگذاری‌های باز، محوری و انتخابی داده‌ها

Table 4- The results of open, central and selective coding of data

مقوله‌های نهایی	مقوله‌های فرعی	مقوله‌های اولیه
منابع انسانی	ارزشیابی دانش‌آموزان	نظارت فعال / استفاده از دستگاه‌ها و مانیتورهای ناظر بر فعالیت بدنی / استفاده از ارزشیابی اصلاح شده یا خودکنترلی / تست‌های تناسب اندام جوانان YMCA / تست‌های تناسب اندام ملی / تست‌های سلامتی و بهداشتی ملی / فیتنس‌گرام برای سنجش تناسب اندام / تست‌های ورودی و سطح آمادگی دانش‌آموزان / تست‌های سنجش عملکرد مهارتی / آزمون‌های کتبی تربیت‌بدنی
	محتوای آموزشی	آموزش‌های بهداشتی / آموزش محتوای مختص هر مقطع و سطح / رعایت سرانه‌های آموزشی تعریف شده / آموزش مفاهیم پایه‌ای و ملزومات برنامه درسی تربیت‌بدنی / استفاده از محتواهای به‌روز و ارزشمند / استفاده از محتواهای آموزشی دانش‌آموز محور / استفاده از رویکردهای آموزشی مبتنی بر مدل / تعریف برنامه‌های درسی ویژه / ارزیابی کارآمدی محتواهای آموزشی / تعیین اعتبار محتواهای آموزشی
زیرساخت‌ها	معلمان تربیت‌بدنی-مربیان ورزشی	برگزاری دوره‌های آموزشی برای معلمان و مربیان / ارزیابی مستمر معلمان و مربیان / استفاده از پروتکل گزینش و جذب توسعه‌یافته برای تربیت‌بدنی / سطح‌بندی نیروی انسانی / تعیین نحوه ارتقا / معلمان تربیت‌بدنی عمومی / مربیان ورزشی و فوق‌برنامه‌ها / انگیزش معلمان / توانمندسازی حرفه‌ای / تعریف نقش و مسئولیت‌های معلم / یادگیری حرفه‌ای معلمان / توجه به تجربه مربیان و معلمان / توجه به سطح دانش معلمان / اجتماعی شدن شغلی معلمان / ارتقای سلامت معلمان و مربیان
	هماهنگ‌کنندگان و سرپرستان تربیت‌بدنی	استفاده از مدیران ورزشی در مدارس / تعیین مشخصات و ویژگی‌های لازم هماهنگ‌کنندگان و سرپرستان تربیت‌بدنی
ارتباطات	زیرساخت‌های اطلاعاتی و تکنولوژیک	پرتفوی و سامانه اطلاعاتی ورزشی دانش‌آموزان / تعریف و دسترسی به چک‌لیست‌های ارزیابی / تعریف و دسترسی به راهنماهای دانش‌آموزان و ورزشکاران / تعریف و دسترسی به راهنماهای معلمان و مربیان / تجهیزات و سیستم‌های آموزش مجازی استفاده از تجهیزات و امکانات استاندارد و اصلاح شده / فضاهای ورزشی استاندارد / اماکن تحویل و نگهداری دوچرخه / دسترسی آسان به فضاهای ورزشی / اماکن ورزشی روباز / اماکن ورزشی داخل سالن / تعریف و تجهیز مدارس به امکانات ورزشی لازم برای رشته‌های ورزشی مختلف
	زیرساخت‌های فرهنگی مدارس	ایجاد برنامه‌های فرهنگی ورزشی همراه با برگزاری جشنواره‌ها / برگزاری و امکان مشارکت ورزشی دانش‌آموزان همراه والدین / ایجاد فرهنگ سفر به مدرسه به صورت فعال (پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری)
ارتباطات	زیرساخت‌های مرتبط با ایمنی	استفاده از تجهیزات و مناسب هر سن / ایجاد مسیرهای دوچرخه‌سواری و پیاده‌روی ایمن و امن تا مدرسه / اقدامات پیشگیرانه از آسیب‌های ورزشی / تجهیز مدارس به لوازم کمک‌های اولیه استاندارد و مناسب / طراحی محیط مدرسه به شکلی سالم و ایمن / الزام استفاده دانش‌آموزان از لباس‌های ورزشی استاندارد و پوشش‌های ایمنی استاندارد / کاهش دادن قرارگرفتن در معرض آفتاب، مه دود و دمای شدید
	ارتباطات سازمانی	ارتباط و همکاری بین معلمان و مربیان ورزشی / ارتباط مدارس با مدیران نواحی

جدول ۴- نتایج کدگذاری‌های باز، محوری و انتخابی داده‌ها

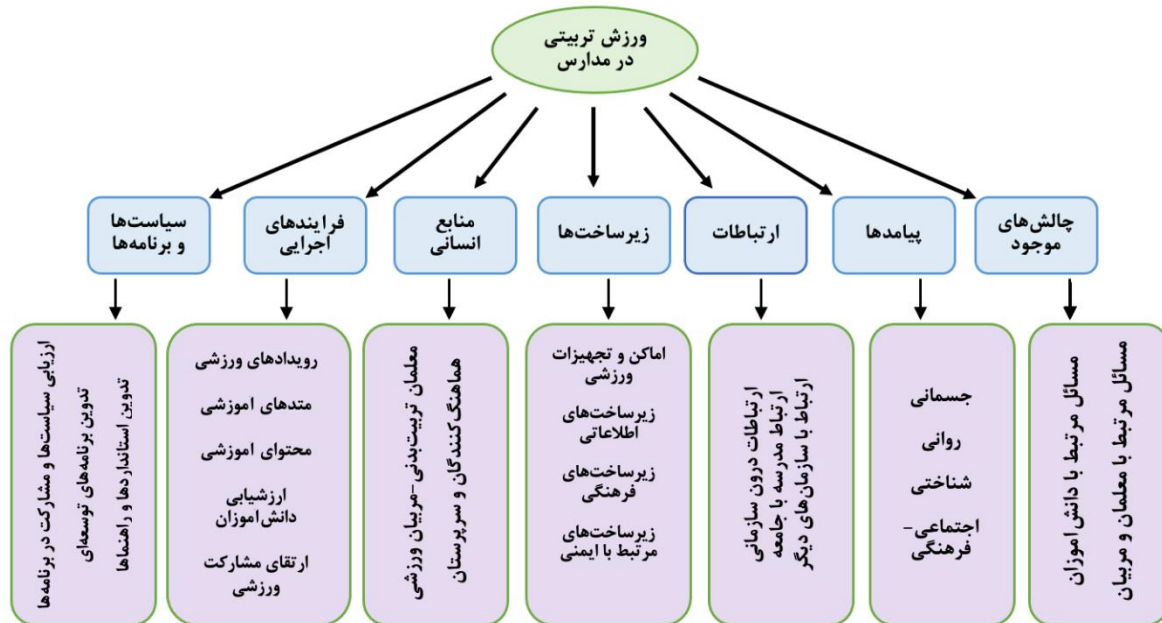
Table 4- The results of open, central and selective coding of data

مقوله‌های نهایی	مقوله‌های فرعی	مقوله‌های اولیه
	ارتباط مدرسه با جامعه همکاری با سازمان‌های دیگر	حضور و استفاده افراد جامعه از فضاها و امکانات ورزشی مدارس/ اتخاذ تاکتیک‌های اجتماعی شدن مدرسه از طریق برنامه‌های تربیت‌بدنی و ورزشی ارتباط و همکاری معلمان با دانشگاه‌ها و اساتید دانشگاهی/ مشارکت و همکاری دانشگاه‌ها با مدارس/ همکاری با ارگان‌های مرتبط نظیر ارگان‌های بهداشت و فدراسیون‌ها
	پیامدهای اجتماعی-فرهنگی	ارتقای نظم و انضباط از طریق فعالیت بدنی/ ترویج فرهنگ سبک زندگی سلامت‌محور/ توسعه رفتارهای اجتماعی دانش‌آموزان/ تقویت رفتارهای فردی و اجتماعی مسئولانه/ افزایش تعاملات اجتماعی/ بزرگسالی فعال/ پرورش ورزشکاران شایسته و نخبه/ تشویق به داشتن رفتارهای اجتماعی/ توسعه نگرش‌ها و ارزش‌های دانش‌آموزان
پیامدها	پیامدهای روانی پیامدهای شناختی (آموزشی-عملکردی) پیامدهای سلامت جسمانی-تناسب اندام	ابراز وجود/ احساس لذت/ کاهش احساس افسردگی و اضطراب/ ترغیب به ایجاد نتایج تأثیرگذار/ تلاش درک شده/ خودمختاری درک شده/ جهت‌گیری هدف/ انگیزش دانش‌آموزان/ شایستگی درک شده/ بهبود بهزیستی روانی و ذهنی درک مفاهیم، اصول و استراتژی‌های حرکتی/ شایستگی در مهارت‌ها و الگوهای حرکتی/ یادگیری ورزش‌ها/ کسب دانش و عملکرد تاکتیکی/ پیامدهای آموزشی و پیشرفت تحصیلی مشارکت منظم و مستمر در فعالیت‌های ورزشی/ پیشگیری از اضافه‌وزن و چاقی در کودکان/ دستیابی و حفظ سطح افزایش دهنده سلامت/ کاهش بروز بیماری‌ها برای دانش‌آموزان/ ارتقای کیفی رشد بدنی دانش‌آموزان
چالش‌های موجود	مسائل مرتبط با دانش‌آموزان مسائل مرتبط با معلمان و مربیان	بیماری‌های مزمن در برخی دانش‌آموزان/ رفتارهای پرخطر برای سلامتی برخی دانش‌آموزان/ غیبت دانش‌آموزان و مشارکت نداشتن برخی دانش‌آموزان/ فقدان فعالیت بدنی در هر روز/ افزایش چاقی و اضافه وزن در کودکان/ تحرک بدنی نداشتن/ پرداخت شهریه برای حضور دانش‌آموزان در فعالیت‌های تربیت‌بدنی برخی مدارس/ نبود برابری در میزان مشارکت فرزندان خانواده‌های فقیر و ثروتمند/ سطح پایین آگاهی دانش‌آموزان فقدان توانمندسازی حرفه‌ای معلمان/ دیدگاه سنتی در معلمان/ استخدام معلمان ناکارآمد/ شایستگی سطح پایین برخی از معلمان برای این شغل/ اعمال تغییر در برنامه‌ها و مقابله معلمان با آن/ سختی و زمان تدریس

در تحلیل محتوایی، محتوای متن‌ها به دسته‌بندی‌های مختلف تقسیم شده و از روش‌های آماری و کدگذاری برای تحلیل و تفسیر داده‌ها استفاده می‌شود. در این روش، عواملی مانند تعداد و توزیع کلمات، مفاهیم، موضوعات و ترکیبات محتوایی در مقالات بررسی می‌شوند (کریپندورف^۱، ۲۰۱۸). در تحقیق حاضر نیز ابتدا متون مقالات به طور کامل مطالعه شد. سپس

1. Krippendorff

همان‌طور که در جدول (۴) نمایش داده شده است، کدگذاری باز صورت گرفت و سپس تقسیم‌بندی و کدگذاری محوری روی گویه‌های به‌دست‌آمده انجام شد. مفاهیم اولیه در ۲۳ مقوله فرعی دسته‌بندی شدند و در مرحله کدگذاری انتخابی نیز مؤلفه‌های «زیرساخت‌ها، فرایندهای اجرایی، منابع انسانی، سیاست‌ها و برنامه‌ها، ارتباطات، پیامدها و چالش‌های موجود در رابطه با ورزش تربیتی مدارس» به‌عنوان مقوله‌های اصلی مطرح شدند. براینده مقوله‌های اصلی، ورزش تربیتی در مدارس را شکل می‌دهد که در شکل (۵) به صورت مدل نمایش داده شده است.

شکل ۵- مدل مفهومی مستخرج شده از کدهای به‌دست‌آمده

Figure 6- Conceptual model extracted from the obtained codes

بحث و نتیجه‌گیری

بررسی آسیب‌شناسانه سطوح ورزش کشور نشان‌دهنده وجود مشکلات و چالش‌های متعددی در سطح ورزش تربیتی مدارس است (ناصر و جلالی‌فراهانی، ۲۰۱۸). در دو دهه اخیر، با توجه به اهمیت ورزش مدارس در توسعه همه‌جانبه دانش‌آموزان، این موضوع بیش‌ازپیش توجه محققان را به خود جلب کرده است. هدف پژوهش حاضر، شناسایی زمینه‌های بررسی‌شده و نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش‌های برتر بین‌المللی در حوزه ورزش تربیتی در مدارس است. شناسایی و بررسی نظام‌مند این پژوهش‌ها می‌تواند برنامه‌ها، تجربیات، چالش‌ها و راهکارهای کشورهای مختلف را در طراحی، اجرا و ارزیابی ورزش تربیتی در اختیار صاحب‌نظران، سیاست‌گذاران و مجریان قرار دهد. همچنین با بررسی دقیق و جامع پژوهش‌های بین‌المللی، می‌توان به درک بهتری از روندهای جهانی در ورزش تربیتی مدارس دست یافت و از تجربیات و موفقیت‌های کشورهای مختلف بهره‌برداری کرد. این امر می‌تواند به بهبود سیاست‌ها و برنامه‌های ورزش تربیتی در مدارس کشور کمک کند و زمینه‌ساز توسعه همه‌جانبه دانش‌آموزان شود.

نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که ورزش تربیتی در مدارس نقش حیاتی در توسعه اجتماعی، شناختی، جسمانی و روانی دانش‌آموزان دارد؛ با این حال، بررسی‌ها حاکی از آن است که در بسیاری از کشورها از جمله ایران مشکلات و چالش‌های متعددی

در این حوزه وجود دارد؛ ازجمله این مشکلات می‌توان به کمبود امکانات ورزشی، آموزش مناسب ندیدن معلمان ورزش و نداشتن برنامه‌های منسجم و هدفمند اشاره کرد. از طرفی بررسی‌های بین‌المللی نشان می‌دهد، کشورهایی که در زمینه ورزش تربیتی موفق بوده‌اند، از برنامه‌ریزی دقیق سرمایه‌گذاری مناسب برخوردار بوده‌اند و در کنار آن از تجربیات و تحقیقات علمی نیز بهره برده‌اند؛ به عنوان مثال، کشورهای اسکاندیناوی با توجه ویژه به آموزش معلمان ورزش و فراهم کردن امکانات مناسب، توانسته‌اند به نتایج درخور توجهی در توسعه ورزش تربیتی دست یابند (ویکلاندر^۱ و همکاران، ۲۰۲۴).

مطابق با نتایج به‌دست‌آمده، یکی از مقوله‌های اصلی و زیربنایی در ورزش تربیتی مدارس، تدوین سیاست‌ها و برنامه‌های راهبردی و عملیاتی است. همان‌طور که شاهد هستیم، محققان کشورهای توسعه‌یافته به مقوله تدوین سیاست‌ها و برنامه‌ها توجه و تأکید بسزایی داشته‌اند. در راستای اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های مدون، به نظر می‌رسد تدوین و تعریف استانداردها و شاخص‌های عملیاتی به‌صورت کامل و دقیق می‌تواند نقش راهنما و کمک‌ساز برای مجریان و مشارکت‌کنندگان داشته باشد. در کشور ما نیز با جستار در سیاست‌گذاری‌های کلان کشور شاهد توجه بیش‌ازپیش مسئولان به ورزش تربیتی مدارس هستیم؛ به عنوان مثال، توسعه تربیت‌بدنی و ورزش به‌عنوان زمینه‌ساز تأمین و تربیت نیروی انسانی سالم و تندرست، بخشی از برنامه‌های توسعه ملی به شمار می‌آید و در سیاست‌گذاری‌های کلان سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ و در برنامه‌های پنج‌ساله توسعه کشور، مدنظر قرار گرفته است و در اسناد بالادستی وزارت آموزش و پرورش، هم در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و هم در برنامه درسی ملی، درس تربیت‌بدنی در کنار تربیت دینی، عقلانی و عاطفی-اجتماعی مدنظر قرار گرفته و بر اهمیت توسعه ورزش مدارس تأکید شده است. همچنین در راستای پیشبرد این سیاست‌ها و برنامه‌ها، شاهد تنظیم و اجرای برخی طرح‌ها و استفاده از راهنماهای مشخص برای تدریس تربیت‌بدنی در مقطع‌های مختلف هستیم که با توجه به نتایج به‌دست‌آمده اگر این استانداردها، راهنماهای معلمان و دانش‌آموزان به‌صورت یکپارچه در سطح ملی و در کنار آن با توجه به ویژگی‌های هر منطقه و استان تنظیم شوند، می‌توانند در تحقق اهداف برنامه‌های راهبردی تدوین‌شده راهگشا باشند. از طرفی مطابق با نتایج به‌دست‌آمده، ارزیابی مستمر سیاست‌ها و نحوه مشارکت در اجرای برنامه‌ها در کشورهای توسعه‌یافته از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است؛ این در حالی است که به نظر می‌رسد در کشور ما ارزیابی اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های ورزش تربیتی در کشور به شکل نظام‌مند و صحیحی صورت نمی‌گیرد و شاید به این دلیل باشد که در ابعاد دیگر ورزش تربیتی ضعف و چالش‌های مهم‌تری داریم. از طرفی باید توجه داشت که بدون ارزیابی سیاست‌ها و برنامه‌های راهبردی نمی‌توان به ضعف‌ها و اشکالات سیاست‌های مدون پی برد و زمینه‌های توسعه برنامه‌های موجود را فراهم کرد؛ این در حالی است که مطابق با نتایج بررسی‌ها، تدوین برنامه‌های توسعه‌ای و به‌روزرسانی برنامه‌های عملیاتی از اقدامات مهم در موفقیت و حصول اهداف ورزش تربیتی مدارس در کشورهای پیشرو است؛ بنابراین به نظر می‌رسد، در حال حاضر نیز ارزیابی سیاست‌ها و برنامه‌های تدوین‌شده می‌تواند مشخص‌کننده کیفیت، اهمیت یا حذف یا تغییر این برنامه‌ها باشد؛ چراکه سرلک و کاوه (۲۰۲۲) نیز بیان می‌کنند که وضعیت ورزش تربیتی و آموزشی در مدارس کشور دارای نواقص و محدودیت‌هایی است که باید برای برطرف کردن آن‌ها برنامه‌ریزی‌های مدون و جدیدی وجود داشته باشد. همچنین با ارزیابی سیاست‌ها و برنامه‌های در حال اجرا است که می‌توان به موانع و مشکلات موجود پی برد و برنامه‌های توسعه‌ای را تدوین کرد. مطابق با نتایج تحقیق حاضر، یکی از مقوله‌هایی که مطالعات برتر در این زمینه مدنظر قرار داده‌اند، تدوین برنامه‌های توسعه‌ای است؛ چراکه

1. Wiklander

سرمایه‌گذاری در تدوین و اجرای برنامه‌های توسعه‌ای در ورزش مدارس یک گام مؤثر در جهت پرورش نسل آینده‌ای سالم، پویا و مسئولیت‌پذیر است (تامپسون^۱ و همکاران، ۲۰۲۲). در همین راستا تدوین این برنامه‌ها باید براساس اصول علمی و نیازهای محلی و فرهنگی باشد و این برنامه‌ها می‌توانند شامل ورزش‌های فردی و گروهی، رقابت‌های درون‌مدرسه‌ای و بین‌مدرسه‌ای، و فعالیت‌های آموزشی و تفریحی باشند. همچنین آموزش معلمان و مربیان و ایجاد زیرساخت‌های مناسب ورزشی در مدارس از عناصر کلیدی موفقیت این برنامه‌ها است (نیل استرامکو و همکاران، ۲۰۲۱).

با استناد به یافته‌های تحقیق، یکی از مقوله‌هایی که محققان پیشرو توجه زیادی به آن خود کرده‌اند، فرایندهای اجرایی است. با توجه به یافته‌ها می‌توانیم اذعان کنیم که فرایندهای اجرایی، برنامه‌های عملیاتی سیاست‌های کلی ورزش تربیتی در مدارس را شامل می‌شود و به نظر می‌رسد طراحی و تنظیم استانداردها و راهنماها به‌عنوان دستورالعمل‌ها در جهت اجرای این فرایندها ایفای نقش می‌کنند. مطابق با نتایج به‌دست‌آمده، فرایندهای اجرایی که در مدارس کشورهای پیشرو در این زمینه انجام می‌شود، شامل این موارد است: برگزاری رویدادهای ورزشی مستمر و متنوع، استفاده از متدهای آموزشی استاندارد و مختلف، ارزشیابی عملکرد دانش‌آموزان مطابق با شاخص‌های تعریف‌شده و عدالت‌محور و همچنین محتواهای آموزشی جامع و مختص هر مقطع به شکلی که تأمین‌کننده نیازهای تمامی دانش‌آموزان و طرح برنامه‌هایی که باعث ارتقای مشارکت ورزشی دانش‌آموزان باشند. همچنین مطابق با یافته‌های به‌دست‌آمده باید توجه داشت که تمامی این فرایندهای اجرایی باید در راستای ارتقای انگیزش مشارکت ورزشی دانش‌آموزان و جامعه باشد و سبب ایجاد برابری در دسترسی همه دانش‌آموزان به زیرساخت‌های تربیت‌بدنی شود. در کشور ما نیز در برنامه هفتم توسعه در ماده و بندهای مختلف، به صراحت به اجرای مواردی از قبیل لزوم آموزش یک مهارت ورزشی به دانش‌آموزان در پایان هر دوره تحصیلی، غنی‌سازی برنامه‌های ورزشی در مدارس و تأمین سلامت روحی و جسمی دانش‌آموزان، خدمات فوق‌برنامه ورزشی و غنی‌سازی اوقات فراغت در ساعات غیرآموزشی برای دانش‌آموزان و خانواده‌ها، در اختیار گذاشتن امکانات و منابع دستگاه‌های اجرایی براساس اعلام نیاز واحدهای ورزشی وزارت آموزش و پرورش، تأمین سلامت روحی و جسمی دانش‌آموزان و مقابله با آسیب‌های اجتماعی از طریق ظرفیت‌های قانونی در اختیار از جمله منابع و ظرفیت‌های دستگاه‌های ورزشی تأکید شده است (مرکز پژوهش‌های مجلس، ۲۰۲۳)؛ بنابراین همان‌طور که شاهد هستیم، در کشور ما نیز در اسناد بالادستی ورزش تربیتی در مدارس به‌صراحت و غیرمستقیم به فرایندهای اجرایی و نحوه اجرای برنامه‌های راهبردی اشاره شده است؛ اما مسلم است که ما با کشورهای پیشرو در این زمینه فاصله و تفاوت‌هایی داریم؛ چراکه به عنوان مثال در مطالعات بررسی‌شده محتوای آموزشی در این زمینه، به آموزش‌های نظری از جمله آگاهی‌بخشی عمومی، اجرای مهارت‌های پایه و پیشرفته، آموزش تئوری انواع ورزش‌ها، تغذیه سالم و همچنین ارزشیابی‌های کتبی اشاره شده است که در کشور ما اغلب آموزش‌ها و ارزشیابی‌ها به صورت عملی صورت می‌گیرد که این کمبود می‌تواند ناشی از میزان کم سرانه زمانی برای دروس تربیت‌بدنی باشد. همچنین در مقالات بررسی‌شده، به به‌کارگیری سبک‌ها و متدهای آموزشی مختص هر مقطع و سن توجه ویژه‌ای شده است که در ساختار ورزش مدارس ما نیز در سال‌های اخیر در رابطه با نیازهای آموزشی برای مقاطع و کلاس‌های مختلف تقسیم‌بندی صورت گرفته است، ولی در رابطه با نوع تدریس صرفاً به کتابچه‌های راهنما برای معلمان اکتفا شده است که به نظر می‌رسد به توجه متخصصانه‌تر به این موضوع و توانمندسازی معلمان نیاز است. رویدادهای ورزشی از زمینه‌هایی است که در ورزش مدارس بیشتر مدنظر مسئولان قرار گرفته است، اما

1. Thompson

مطابق با یافته‌های به‌دست‌آمده از پژوهش حاضر به نظر می‌رسد که رویدادهای ورزشی طرح‌شده در کشورهای پیشگام، از گستردگی زمانی و اجتماعی بیشتری برخوردار هستند؛ چراکه به رویدادهای ورزشی همراه با مشارکت والدین، جشنواره‌های ورزشی مستمر و رویدادهای ورزشی مرتبط با اوقات فراغت تأکید شده است. از طرفی باید به این نکته توجه داشت که مطابق با نتایج به‌دست‌آمده در کشورهای پیشگام در این زمینه به این موضوع مهم تأکید شده است که تمامی فرایندهای اجرایی و ابتکارات باید به ارتقای مشارکت ورزشی دانش‌آموزان و جامعه منجر شود.

یکی از مقوله‌های دیگری که از تحلیل محتوای مقالات برتر در این زمینه شناسایی شد، به منابع انسانی درگیر در ورزش تربیتی مدارس مربوط می‌شود. مطابق با نتایج حاصل‌شده برداشت می‌شود که ساختار منابع انسانی ورزش تربیتی مدارس در کشورهای توسعه‌یافته از گستردگی نسبتاً زیادی برخوردار است که باید از نیروهای زبده و متخصص تشکیل شود. این نیروها می‌توانند با عناوین معلمان تربیت‌بدنی عمومی و تخصصی، مربیان ورزشی، سرپرستان و هماهنگ‌کنندگان و ناظران بر اجرای برنامه‌ها، با همدیگر همکاری داشته باشند. همچنین اتخاذ فرایندهای جذب کارآمد، ارتقای توانمندی و حفظ آمادگی حرفه‌ای نیروهای انسانی، ارزیابی مستمر عملکرد، حفظ انگیزش و ارتقای سلامت آن‌ها از موضوعات تأکیدشده در مطالعات برتر این حوزه است. از طرفی با توجه به سیاست‌های و برنامه‌های وزارت آموزش و پرورش شاهد هستیم که در دهه‌های اخیر علاوه بر پرورش معلمان توسط دانشگاه‌های فرهنگیان، متخصصان فارغ‌التحصیل از دانشگاه‌های دیگر و همچنین قهرمانان و نخبه‌های ورزشی نیز جذب شده‌اند (رجوع شود به گزارش‌های معاونت تربیت‌بدنی وزارت آموزش و پرورش، ۱۴۰۳)؛ اما مطابق با نتایج به‌دست‌آمده به نظر می‌رسد که اکتفا به پرورش و جذب متخصصان صرفاً در نقش و مسئولیت معلم، در پیشبرد سیاست‌ها و دستیابی به اهداف ورزش تربیتی در مدارس کفایت نکند و شاید لازم باشد نقش و مسئولیت‌های دیگری نیز در این زمینه تعریف و ایجاد شوند؛ چراکه سرلک و کاوه (۲۰۲۲) و ورهرام و همکاران (۲۰۲۴) ضعف منابع انسانی و بازدارنده‌های انسانی را از جمله چالش‌های موجود در ورزش و تربیت‌بدنی مدارس عنوان کرده‌اند؛ بنابراین با الگوبرداری از نتایج تحقیقات بررسی‌شده به نظر می‌رسد که طرح و اجرای تدابیری در جهت شناخت وضعیت فعلی و ارزیابی مستمر منابع انسانی این بخش، می‌تواند زمینه‌های توانمندی، انگیزش، نحوه ارتقا و توسعه منابع انسانی را مشخص کند.

مقوله زیرساخت‌های تربیت‌بدنی و ورزش مدارس جزو مقولات اصلی است که مدنظر محققان پیشرو در این زمینه علمی بوده است. مطالعات برتر در رابطه با مبحث زیرساخت‌ها بیشتر بر زیرساخت‌های اطلاعاتی و تکنولوژیک، ویژگی‌ها و تعیین استانداردهای اماکن و تجهیزات ورزشی، زیرساخت‌های ایمنی مرتبط با فعالیت‌های ورزشی و همچنین توسعه زیرساخت‌های فرهنگی ورزشی مدارس تمرکز کرده‌اند. با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر به نظر می‌رسد، توسعه فضاها و تجهیزات ورزشی در کنار تقویت زیرساخت‌های اطلاعاتی از عوامل مهم و زمینه‌ای در ایجاد فرهنگ ورزشی و ارتقای سطح مشارکت ورزشی باشد. همچنین قلمروی که این تحقیقات به زیرساخت‌ها قائل شده‌اند، به محیط مدرسه محدود نمی‌شود و مشاهده می‌شود که گاهی نیز به فضاهای بیرونی یا شهری نیز گسترش پیدا کرده است که برنامه‌های سفر و حمل و نقل فعال به مدرسه را به شکلی امن و ایمن شامل می‌شود؛ چنانچه جمشیدی‌عینی و همکاران (۱۴۰۰) نیز تأکید می‌کنند که معاونت تربیت‌بدنی و سلامت وزارت آموزش و پرورش در پروژه‌های آتی باید از برنامه‌های ساختاری مانند پروژه‌های «مسیرهای ایمن به مدرسه» و «اتوبوس‌های پیاده‌روی» برای تروج سفر فعال به مدرسه استفاده شود. از طرفی با استناد به آمار و گزارش‌های معاونت تربیت‌بدنی آموزش و پرورش (۱۴۰۳)، با اینکه پیشرفت‌های چشمگیری در تقویت فضاهای ورزشی مدارس اتفاق افتاده است، همچنان تعداد بسیاری از مدارس کشور از کمبود و نبود دسترسی به تجهیزات و اماکن ورزشی استاندارد رنج می‌برند (سرلک

و کاوه، ۲۰۲۲) که به نظر می‌رسد به تدوین برنامه‌های توسعه‌ای بیشتری در این بخش نیاز است؛ بر این اساس، اجرای بند الف ماده (۹۲) برنامه هفتم توسعه با موضوع «در اختیار گذاشتن امکانات و منابع دستگاه‌های اجرایی براساس اعلام نیاز واحدهای ورزشی وزارت آموزش و پرورش» می‌تواند یکی از راهکارهای توسعه‌ای در این زمینه باشد. همچنین مطابق با نتایج پژوهش وفایی‌مقدم و همکاران (۲۰۱۸) چنین برداشت می‌شود که ساختار ورزش تربیتی در مدارس کشور در زمینه بسترهای اطلاعاتی و تکنولوژیک دچار ضعف است و باید مدنظر مسئولان قرار گیرد؛ درحالی‌که مطالعات برتر، ایجاد سامانه و پرتفوی ورزشی دانش‌آموزان، تدوین راهنماهای آموزشی و چک‌لیست‌های ارزیابی مختص دانش‌آموزان و معلمان و همچنین سیستم‌ها و تجهیزات آموزش مجازی را از الزامات زیرساختی در این بخش دانسته‌اند. همچنین موضوعاتی که مطالعات جهانی در رابطه با این زمینه مطرح کرده‌اند، حاکی از نگاه ویژه محققان برتر به زیرساخت‌های فرهنگی ورزش مدارس است که به مواردی مانند ایجاد و ترویج فرهنگ مشارکت ورزش دانش‌آموزان به همراه والدین و سفر فعال به مدرسه در مسیری امن و ایمن، تأکید بسزایی شده است. از طرفی با مطالعه تحقیقات داخلی نیز شاهد این هستیم که محققان از توجه به موضوع زیرساخت‌های فرهنگی ورزشی در مدارس، غفلت ورزیده‌اند و به شکلی مستقل به آن پرداخته نشده است؛ این در حالی است که در برنامه هفتم توسعه تبصره ۲ بند ج ماده (۸۹) با موضوع «خدمات فوق‌برنامه ورزشی و غنی‌سازی اوقات فراغت در ساعات غیرآموزشی برای دانش‌آموزان و خانواده‌ها» نیز به آن اشاره شده است. یکی از موارد دیگری که در تحقیقات بررسی‌شده مدنظر بود، مربوط به کاربست استانداردها و بسترهای ایمنی در زیرساخت‌های ورزشی مدارس است که می‌تواند شامل اقدامات پیشگیرانه از آسیب‌های ورزشی از طریق استفاده از فضاها، تجهیزات، لباس‌های ورزشی استاندارد و انجام صحیح فعالیت‌های ورزشی باشد که به نظر می‌رسد بهره‌گیری از متخصصین فنی در جهت تعیین و تدوین استانداردهای ایمنی بسیار مؤثر است. همچنین با توجه به کدهای استخراج‌شده می‌توان ادعا داشت که ارتباطات در تربیت‌بدنی مدارس، ارزش حیاتی و کلیدی در پیشبرد و توسعه برنامه‌های تربیت‌بدنی، توسعه حرفه‌ای معلمان و توسعه جسمانی و اجتماعی دانش‌آموزان دارد که این عامل مهم در این تحلیل به عنوان پنجمین بعد ورزش تربیتی در مدارس بیان شده است. مطابق با نتایج به‌دست‌آمده در کشورهای پیش‌گام، ارتباطات ورزش تربیتی در مدارس به سه دسته ارتباطات درون‌سازمانی، ارتباطات با سایر سازمان‌ها و ارتباطات مدرسه با جامعه تقسیم شده است و گسترش ارتباطات با دیگر سازمان‌ها و افراد جامعه از ملزومات و راهکارهای اصلی در مسیر توسعه ورزش مدارس محسوب می‌شود؛ چراکه مدارس از طریق ایجاد و گسترش این ارتباطات می‌توانند از حمایت‌های افراد جامعه، نیروی انسانی و امکانات موجود دیگر سازمان‌ها در جهت اجتماعی‌سازی مدارس و پیشبرد اهداف خود استفاده کنند؛ اما در کشور ما متأسفانه بسترهای لازم در زمینه ایجاد و گسترش این ارتباطات آنچنانکه باید باشد، فراهم نشده است و در حد انعقاد تعداد محدودی تفاهم‌نامه با چند وزارتخانه است (رجوع شود به گزارش‌های معاونت تربیت‌بدنی وزارت آموزش و پرورش، ۱۴۰۳)؛ درحالی‌که با توجه به تبصره ۲ بند ج ماده (۸۹) و بند الف ماده (۹۲) برنامه هفتم توسعه، به‌نوعی به لزوم وجود ارتباطات با سازمان‌های دیگر می‌توان پی برد.

ششمین مقوله‌ای که از تحلیل محتوای مقالات برتر پدید آمد، به پیامدها و تاثیرات ورزش تربیتی در مدارس مربوط می‌شود که به‌نوعی می‌توانیم آن را خروجی تربیت‌بدنی مدارس بیان کنیم. مطابق با نتایج به‌دست‌آمده، برنامه‌های ورزش تربیتی مدارس می‌توانند بر سلامت جسمانی و تناسب اندام، سلامت روانی، رفتارهای اجتماعی-فرهنگی و رفتارهای شناختی دانش‌آموزان تأثیر مثبت داشته باشند؛ چنانکه بهادیرونا (۲۰۲۴) و پاندا (۲۰۲۴) نیز بیان می‌کنند که تربیت‌بدنی و ورزش در مدارس دارای پیامدهای بسیار مثبت و گسترده‌ای است. این فعالیت‌ها نه‌تنها به توسعه مهارت‌های جسمانی و حرکتی کمک

می‌کنند، بلکه به بهبود سلامت روانی، افزایش اعتمادبه‌نفس، توسعه مهارت‌های اجتماعی و بهبود عملکرد تحصیلی نیز منجر می‌شوند. همچنین با توجه به تحقیقات پیشین کاملاً مشهود است که پرداختن به پیامدهای تربیت‌بدنی و ورزش مدارس همواره مدنظر محققان این حوزه بوده است و احتمالاً دلیل این توجه افزون در جهت ارتقای آگاهی عمومی افراد جامعه، به دلیل اهمیت ویژه ورزش تربیتی مدارس در پرورش نسلی سالم و شایسته و همچنین نقش آن در پیشگیری از بیماری‌های زمینه‌ای و آسیب‌های اجتماعی است؛ بنابراین، توجه به تربیت‌بدنی و ورزش در برنامه‌های آموزشی مدارس از اهمیت زیادی برخوردار است و باید به‌عنوان یک جزء ضروری از تربیت جامع دانش‌آموزان همواره مدنظر قرار گیرد.

آخرین مقوله به‌دست‌آمده از بررسی مطالعات برتر به چالش‌های ورزش تربیتی مدارس مربوط است. مطابق با نتایج به‌دست‌آمده، چالش‌هایی که در کشورهای پیشرو در این زمینه مطرح‌اند، شامل چالش‌های مربوط به دانش‌آموزان و چالش‌های مربوط به معلمان هستند که مسائلی مانند «آگاهی سطح پایین دانش‌آموزان از مزایای تربیت‌بدنی، کم‌ تحرکی و چاقی دانش‌آموزان، رفتارهای مخاطره‌آمیز برای سلامتی و آسیب‌های ورزشی، فقدان فعالیت بدنی روزانه، بیماری‌های مزمن، غیبت از فعالیت‌های بدنی توسط دانش‌آموزان، نابرابری اجتماعی دانش‌آموزان (بچه‌های فقیر و بچه‌های ثروتمند) و پرداخت شهریه و هزینه برای مشارکت ورزشی» به‌عنوان چالش‌های دانش‌آموزان و «رویکرد سنتی معلمان، استخدام معلمان ناکارآمد و شایستگی کم آنان، امتناع از تغییر توسط معلمان و فقدان توسعه حرفه‌ای معلمان» نیز به‌عنوان چالش‌های معلمان مدنظر قرار گرفته‌اند. به نظر می‌رسد در موجودیت چالش‌های مطرح‌شده در این مطالعات در ساختار ورزش و تربیت‌بدنی مدارس کشورمان اشتراک‌های موردی داشته باشیم؛ باین‌حال باید در نظر داشت که چالش‌های موجود در این زمینه در هر جامعه و منطقه‌ای می‌تواند متفاوت از هم باشد و برای رفع این مشکلات باید به ویژگی‌های زیرساختی، فرهنگی-اجتماعی هر منطقه و مدرسه توجه کرد؛ به عنوان مثال، سرلک و کاوه (۲۰۲۲) کمبود امکانات و تجهیزات ورزشی، ضعف سیستم آموزشی، ضعف مدیریتی، ضعف منابع انسانی و کمبود منابع مالی را به‌عنوان مهم‌ترین چالش‌ها و موانع توسعه ورزش آموزشی کشور بیان کردند. آن‌ها برنامه‌ریزی‌های مدون و جدید را زمینه‌ساز رفع این چالش‌ها می‌دانند؛ باین‌حال فراتر از وجود این تفاوت‌ها در جوامع مختلف و با تکیه بر نتایج تحقیق می‌توان بیان کرد که به‌طور کلی برای غلبه بر چالش‌های موجود همواره به همکاری همه‌جانبه بین مدارس، والدین، جامعه و دولت نیاز است.

در نهایت، نتایج حاصل از شناسایی جامع روندها و مقوله‌های بحث‌شده در مطالعات برتر این حوزه می‌تواند اطلاعات و راهنمایی‌های ارزشمندی را در زمینه توسعه ورزش تربیتی مدارس کشور در اختیار محققان و مسئولان قرار دهد و در تربیت نسل‌های آینده‌ای فعال، سالم و شایسته نقشی کمک‌ساز داشته باشد؛ بنابراین با توجه به پژوهش حاضر و مجموع نتایج به‌دست‌آمده، پیشنهادهای کاربردی زیر ارائه می‌شود:

- پیشنهاد می‌شود، ارزیابی مستمر سیاست‌ها و برنامه‌های راهبردی موجود در این زمینه در دستور کار مدیران قرار بگیرد و در صورت نیاز به اصلاح و توسعه برنامه‌ها اقدام شود؛
- با توجه به تنوع جغرافیایی، قومیتی و فرهنگی در کشور ما، پیشنهاد می‌شود مدارس کشور بخش‌بندی شوند و با توجه به نیازها و ویژگی‌های هر کدام از این بخش‌ها، برنامه‌های راهبردی و عملیاتی مختص هر کدام تدوین شود؛
- پیشنهاد می‌شود، کتاب‌ها و راهنماهای تربیت‌بدنی و ورزشی مناسب برای هر کلاس و مقطع طراحی و تخصیص یابد و تدریس و ارزشیابی تئوری نیز به‌صورت رسمی در محتوای آموزشی تربیت‌بدنی در مدارس لحاظ شود که امکان اجرای این امر نیز منوط به به افزایش سرانه زمانی درس تربیت‌بدنی در مدارس است؛

- توصیه می‌شود، کتابچه‌های راهنمای معلمان از اغنای بیشتری برخوردار باشند؛ به شکلی که آموزش انواع ورزش‌ها، نحوه تدریس و متدهای آموزشی موردنیاز هر کلاس، مقطع یا جنسیت را به تفکیک تشریح کنند؛
- پیشنهاد می‌شود، رویدادهای ورزشی در سطوح درون و برون مدرسه‌ای به شکلی مستمر و پویا در تمامی طول سال تحصیلی اجرا شوند. همچنین در کنار آن، رویدادها و جشنواره‌های ورزشی با مشارکت والدین و دانش‌آموزان در جهت ارتقای مشارکت ورزشی مبتنی بر مدرسه طراحی و اجرا شوند؛
- توصیه می‌شود، در مدارس تنها به نقش معلم تربیت‌بدنی در پیشبرد اهداف ورزش تربیتی اکتفا نشود و باید بسترهای لازم برای تعریف نقش‌های دیگری مانند مربیان ورزشی و برنامه‌ریزان تربیت‌بدنی و همچنین جذب متخصصان در این زمینه‌ها ایجاد شود؛
- پیشنهاد می‌شود، روندها و رویکردهای توانمندسازی معلمان تجدیدنظر شود و از تجربیات کشورهای پیش‌گام در این زمینه در راستای طراحی دوره‌ها و محتواهای کارآمدتر استفاده شود؛
- پیشنهاد می‌شود، برای تمامی دانش‌آموزان پرتفوی ورزشی و تندرستی در سامانه‌های اطلاعاتی موجود تعریف شود و اطلاعات مربوط به تندرستی، درس تربیت‌بدنی و پیشرفت ورزشی دانش‌آموزان در هر نیمسال به‌روزرسانی شود؛
- با وجود توجه بیش‌ازپیش مسئولان در سال‌های اخیر به موضوع افزایش فضاهای ورزشی مدارس، همچنان شاهد دسترسی نداشتن تعداد زیادی از مدارس به فضاهای ورزشی استاندارد و مناسب هستیم؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود که توسعه مدارس به همین منظور با سرعت و توجه بیشتری پیگیری شود و ساخت و تجهیز فضاهای ورزشی براساس استانداردهای فدراسیون‌های مربوط و رعایت استانداردهای ایمنی صورت گیرد؛
- پیشنهاد می‌شود، از طریق طراحی و اجرای برنامه‌های ویژه و خلاقانه از قبیل ترویج فرهنگ سفر فعال به مدرسه، امکان استفاده افراد جامعه از زیرساخت‌های ورزشی مدارس و... در تقویت زیرساخت‌های فرهنگی ورزشی مدارس سعی شود؛
- به‌منظور برخورداری از ظرفیت‌ها و امکانات زیرساختی دیگر سازمان‌ها، پیشنهاد می‌شود تفاهم‌نامه‌های همکاری مؤثرتری در سطح کلان با سازمان‌های مرتبط از قبیل وزارت بهداشت و درمان، وزارت ورزش و جوانان، فدراسیون‌های ورزشی و... منعقد شود؛
- در رابطه با چالش‌های موجود نیز توصیه می‌شود که مشکلات و چالش‌های هر مدرسه و منطقه در این زمینه به تفکیک مشخص و اولویت‌بندی شود و براساس نیازهای هر کدام برنامه‌های توسعه‌ای مختص تدوین شود.

پیام مقاله

در جهت ارتقای ورزش تربیتی در مدارس ایران، استفاده از تجربیات و دستاوردهای موفق جهانی می‌تواند بسیار مؤثر واقع شود. این امر مستلزم بازنگری در سیاست‌ها، ارتقاء زیرساخت‌ها، آموزش منابع انسانی و طراحی محتوای آموزشی متناسب با سطوح و بافت‌های فرهنگی کشور است. همچنین هدف غایی ورزش تربیتی، تقویت رشد همه‌جانبه دانش‌آموزان و نهادینه‌سازی فرهنگ ورزشی در جامعه از طریق مدارس می‌باشد.

تشکر و قدردانی

از تمامی کسانی که در اجرا و نگارش پژوهش حاضر نقش داشتند، به خصوص داوران محترم نشریه پژوهش در ورزش تربیتی، کمال تشکر و قدردانی را داریم.

منابع

1. Bahadirovna, K. Z. (2024). The role and importance of sports in modern education. *Middle European Scientific Bulletin*, 44(1), 17-20.
2. Belle, A. B., & Zhao, Y. (2023). Evidence-based decision-making: On the use of systematicity cases to check the compliance of reviews with reporting guidelines such as PRISMA 2020. *Expert Systems with Applications*, 217, 119569.
3. Black, N., Johnston, D. W., Propper, C., & Shields, M. A. (2019). The effect of school sports facilities on physical activity, health and socioeconomic status in adulthood. *Social Science & Medicine*, 220, 120-128.
4. Bocarro, J. N., Kanters, M. A., Cerin, E., Floyd, M. F., Casper, J. M., Suau, L. J., & McKenzie, T. L. (2012). School sport policy and school-based physical activity environments and their association with observed physical activity in middle school child
5. Corbin, C. B. (2021). Conceptual physical education: A course for the future. *Journal of Sport and Health Science*, 10(3), 308-322.
6. Curtner-Smith, M. D., Hastie, P. A., & Kinchin, G. D. (2008). Influence of occupational socialization on beginning teachers' interpretation and delivery of sport education. *Sport, Education and Society*, 13(1), 97–117.
7. De Jager, M. (2015). The factors affecting risk-taking behaviour among middle and late adolescents: An ecological systems perspective (Doctoral dissertation). University of the Free State.
8. Elo, S., & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, 62(1), 107-115.
9. Felfe, C., Lechner, M., & Steinmayr, A. (2016). Sports and child development. *PloS one*, 11(5), e0151729.
10. Ghasemi, H., & Asgar Shamsi, M. (2019). Content analysis of physical education and student sport researches in Iran. *Research on Educational Sport*, 7(16), 61-84. (Persian)
11. Haby, M. M., Barreto, J. O. M., Kim, J. Y. H., Peiris, S., Mansilla, C., Torres, M., ..., & Reveiz, L. (2024). What are the best methods for rapid reviews of the research evidence? A systematic review of reviews and primary studies. *Research Synthesis Methods*, 15(1), 2-20.
12. Habyarimana, J. D. D., Tugirumukiza, E., & Zhou, K. (2022). Physical education and sports: A backbone of the entire community in the twenty-first century. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(12), 7296.
13. Hamidi, M., Rasekh, N., & Rahim, M. (2021). Determining the strategic priorities of physical education in schools based on the document of fundamental change in education in Iran. *Research in Educational Sports*, In Print Queue.
14. Han, J., Kang, H.-J., Kim, M., & Kwon, G. H. (2020). Mapping the intellectual structure of research on surgery with mixed reality: Bibliometric network analysis (2000–2019). *Journal of Biomedical Informatics*, 109, 103516.
15. Hastie, P. A., de Ojeda, D. M., & Luquin, A. C. (2011). A review of research on Sport Education: 2004 to the present. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 16(2), 103-132.
16. Hennessy, S., Rojas-Drummond, S., Higham, R., Márquez, A. M., Maine, F., Ríos, R. M., ..., & Barrera, M. J. (2016). Developing a coding scheme for analysing classroom dialogue across educational contexts. *Learning, Culture and Social Interaction*, 9, 16-44.
17. Jamshidi Eini, S., Razavi, S. M. H., & Doosti, M. (2021). A Comparative Study Of School Sports In Finland, Denmark, Germany, The United Kingdom, The United States And Iran. *Research On Educational Sport*, 9(24), 43-76. (Persian)

18. Kirk, D. (2013). Educational Value and models-based practice in physical education. *Educational Philosophy and Theory*, 45(9), 973–986.
19. Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology*. London: Sage publications.
20. Layne, T., Simonton, K., & Irwin, C. (2022). Effects of a sport education instructional model and heart rate monitor system on the physical activity and jump rope performance of fourth grade students. *Journal of Physical Education and Sport*, 22(4), 889-89
21. Lee, S. M., Burgeson, C. R., Fulton, J. E., & Spain, C. G. (2007). Physical education and physical activity: Results from the school health policies and programs study 2006. *Journal of School Health*, 77(8), 435–463.
22. Liao, C. C., Hsu, C. H., Kuo, K. P., Luo, Y. J., & Kao, C. C. (2023). Ability of the sport education model to promote healthy lifestyles in university students: a randomized controlled trial. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(3), 2174.
23. Martín-Martín, A., Thelwall, M., Orduna-Malea, E., & Delgado López-Cózar, E. (2021). Google Scholar, Microsoft Academic, Scopus, Dimensions, Web of Science, and OpenCitations' COCI: A multidisciplinary comparison of coverage via citations. *Scientometrics*, 126(1), 871-906.
24. Martín-Rodríguez, A., Gostian-Ropotin, L. A., Beltrán-Velasco, A. I., Belando-Pedreño, N., Simón, J. A., López-Mora, C., ..., & Clemente-Suárez, V. J. (2024). Sporting mind: The interplay of physical activity and psychological health. *Sports*, 12(1), 37.
25. Masoumi, D., & Noroozi, O. (2023). Developing early career teachers' professional digital competence: a systematic literature review. *European Journal of Teacher Education*, 1, 1-23.
26. Mchunu, S.J.A., & Le Roux, E. (2010). Non-participation in sport by black learners with special reference to gender, grades, family income and home environment. *South African Journal for Research in sport, Physical Education and Recreation*, 32(1), 85-98.
27. McNicholas, P. J., Floyd, R. G., Fennimore, L. E., & Fitzpatrick, S. A. (2022). Determining journal article citation classics in school psychology: An updated bibliometric analysis using Google Scholar, Scopus, and Web of Science. *Journal of School Psychology*, 90, 94-113.
28. Ministry of Education. (2024). Statistics and reports of the Vice-Chancellor of Physical Education and Health. Retrieved from <https://medu.gov.ir/fa/node/168043>. (Persian)
29. Ministry of Education. (2024). Statistics and reports of the Vice-Chancellor of Physical Education and Health. Retrieved from <https://medu.gov.ir/fa/node/163550>. (Persian)
30. Ministry of Education. (2024). Statistics and reports of the Vice-Chancellor of Physical Education and Health. Retrieved from <https://medu.gov.ir/fa/node/158197>. (Persian)
31. Ministry of Sport and Youth. (2022). Ministry performance report from 2013 to 2022. Rerieved from <https://msy.gov.ir/parameters/msy/uploads/Report1400.pdf> (Persian)
32. Mooses, K., Vihalemm, T., Uibu, M., Mägi, K., Korp, L., Kalma, M., ... & Kull, M. (2021). Developing a comprehensive school-based physical activity program with flexible design—from pilot to national program. *BMC Public Health*, 21, 1-14.
33. Moradi, M., & Miralmasi, A. (2020). Pragmatic research method. In F. Seydi (Ed.), *Tehran: School of quantitative and qualitative research (First)*. School of Quantitative and Qualitative Research.MPT Academy.
34. Mozolev, O. (2021). Monitoring of the physical health state among 16-17-year-old female students. *Baltic Journal of Health and Physical Activity*, 13(3), 47-54.
35. Nasseh, M., & Jalali Farahani, M. (2019). Theoretical framework of national sport policy with the approach of educational sport. *Sport Management Journal*, 11(3), 395-410.
36. Nathan, N., Elton, B., Babic, M., McCarthy, N., Sutherland, R., Presseau, J., ... & Wolfenden, L. (2018). Barriers and facilitators to the implementation of physical activity policies in schools: a systematic review. *Preventive medicine*, 107, 45-53.

37. Neil-Sztramko, S. E., Caldwell, H., & Dobbins, M. (2021). School-based physical activity programs for promoting physical activity and fitness in children and adolescents aged 6 to 18. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 2013(2), CD007651.
38. Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., et al. (2021). The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews *BMJ*, 372, n71.
39. Panda, R. (2024). Impact analysis on importance of sports on education. *International Journal of Research in Engineering, Science and Management*, 7(3), 11-15.
40. rabiei, F., Afroogh, F., & Afroozeh, M. S. (2023). Analysis of school sports discourse in Iran. *Research on Educational Sport*, 11(30), 107-138.
41. Rasekh, N., Sajjadi, S. A., Razavi, S. M. H., & Dousti, M. (2018). Analysis of the Educational Sport Structure in Iran. *Research on Educational Sport*, 6(14), 17-44.
42. Samei, S., Tojari, F., & NikAeen, Z. (2020). Analyzing the trend of managerial changes in Iranian student physical education and sport (2018-1978). *Research on Educational Sport*, 8(19), 179-200. (Persian)
43. Sarlak, S., & Kaveh, F. (2022). Explaining the challenges of educational sports in the country with emphasis on orienting students' lifestyles. *Sociology And Lifestyle Management*, 7(18), 125-139.
44. Schiele, H., Krummaker, S., Hoffmann, P., & Kowalski, R. (2022). The "research world café" as method of scientific enquiry: Combining rigor with relevance and speed. *Journal of Business Research*, 140, 280-296.
45. Schotten, M., El Aisati, M., Meester, W. J. N., Steinging, S., & Ross, C. A. (2017). A Brief history of scopus: The world's largest abstract and citation database of scientific literature. In *Research analytics* (pp. 31-58). CRC Press.
46. Shermamatovich, M., Yalgashevich, K., & Narkulovich, S. (2021). The development of physical preparedness of student young people. *Psychology and Education Journal*, 58(1), 2699-2704.
47. Sjögarde, P., & Didegah, F. (2021). The association between topic growth and citation impact of research publications. *ArXiv.Org*. <https://doi.org/10.1007/s11192-022-04293-x>
48. Snyder, H. (2019). Literature review as a research methodology: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 104, 333-339.
49. Taherdoost, H. (2022). What are different research approaches? Comprehensive Review of Qualitative, quantitative, and mixed method research, their applications, types, and limitations. *Journal of Management Science & Engineering Research*, 5(1), 53-63.
50. The National Development Document of the School Sports Federation in the Fifth Development Program of the Country. (2009). Deputy of physical education of the ministry of education. (Persian)
51. Thompson, F., Rongen, F., Cowburn, I., & Till, K. (2022). The impacts of sports schools on holistic athlete development: a mixed methods systematic review. *Sports Medicine*, 52(8), 1879-1917.
52. Vafaei Moghadam, A., Dousti, M., Fakhri, F., & Jafari, M. (2018). Obstacles to sport development in Mazandaran province schools. *Journal of Sport Management and Motor Behavior*, 14(28), 167-182.
53. Varahram, B., Amirnejad, S., & Mannani, M. S. (2024). An Investigation Into Obstacles And Solutions For The Development Of Physical Education In Schools In Iran's Educational System (A Qualitative Study). *Research On Educational Sport*, 12(34), 151-172.
54. Vice President of Resource Development and Support of the Ministry of Sports and Youth. (2015). Report of the 6th program of economic, social and cultural development of sports, the headquarters of the compilation of the 6th development program. (Persian)
55. Wang, C., Lim, M. K., Zhao, L., Tseng, M.-L., Chien, C.-F., & Lev, B. (2020b). The evolution of Omega- The International Journal of Management Science over the past 40 years: A bibliometric overview. *Omega*, 93, 102098.
56. Wiklander, P., Fröberg, A., & Lundvall, S. (2024). Experiences, attitudes, and perceived competence regarding sustainable development among physical education and health teachers in Sweden. *Journal of Teaching in Physical Education*, 1(aop), 1-12.